

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVII SEPTEMBER – RUGSĖJO 17, 1992 Nr. 36

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

REIKIA DIDINGOS PARTIZANŲ PAMINKLINĖS VIETOS

Antanas Dundzila

Pamatyta vaizdajuostė apie 1991 m. rudenį prie Garliavos įvykusias Lukšos –Daumanto žuvimo sukaikties iškilmes, paskatino susimąstyti. Kaip kad jau nuo traukose esame matę, Lukšos žuvimo vieta – tai miško aikštelė, joje stovi laibas, aukštokas kryžius ir su įrašu akmuo.

Lietuvai partizanų 1944-1952 m. priešinimosi epas yra svarbus istorinis faktas, reikšmingas simbolis. Jis turėtų nelikti nuošaliai, kaip ta Lukšos žuvimo vieta – tik nedidoka aikštelė, joje kryžius ir prie pat žemės akmenėlis su iškaltu vardu bei metais. Tiek Lietuvos partizanų tiek Lukšos atminimui reikia daug daugiau. Daugiau reikia ne tik jiems, bet ir mums patiems, mūsų ateities kartoms.

Reikia partizaninių kovų muziejaus, reikia tinkamai sutvarkytų ir sugojamų archyvų, reikia pastatyti – įrengti Partizanų parką, ar kaip kitaip pavadintą paminklinę vietovę. Ta vietovė turėtų būti didoka, plačiai žinoma – panašiai kaip Karo muziejus Kaune ar Rumšiškų etnografinis muziejus.

Karo muziejaus šventovė je yra sukaupta daug Nepriklausomybės kovų medžiagos, pradedant Nežinomojo kareivio kapu. Reikia ko nors panašaus ir partizanų atminimui. Privalu kelti Partizaninių kovų muziejaus kūrimo reikalą – siūlyčiau – Lukšos žuvimo vietoje. Naudojantis šiandieną Lietuvoje okupanto įskiepinu barbarizmu, čia siūloma institucija būtų, atleiskite, "nacionalinės" apimties.

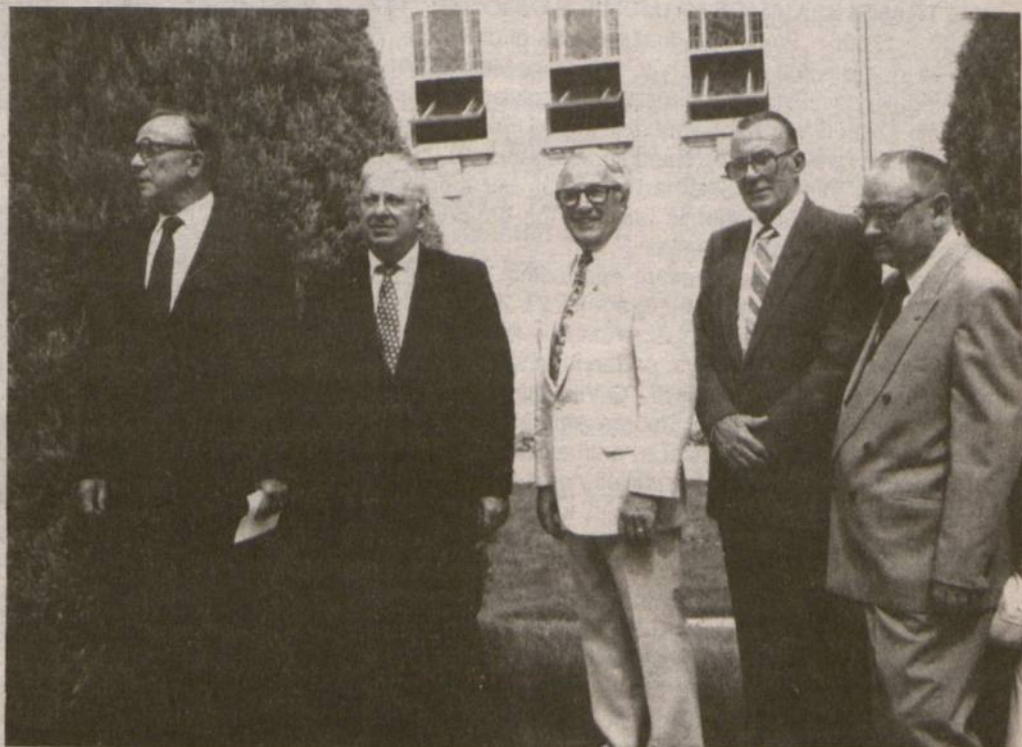
Pati Lukšos žuvimo vieta būtų Partizaninių kovų parko apimtyje. Ji turėtų būti žymiai pertvarkyta: pagal liūdininkų parodymus, gal galėtų būti atkurta anų laikų augmenija, autentiškai išdėstytos Lukšos žuvimo momento dalyvių figūros – pats Lukša, į jį automato seriją paleidęs saugumietis (čia remiuosi J. Kukausko paskelbtais parodymais), rusų dalinio apytikris išsidėstymas spąstuose su juos ten atvedusiu Kukausku, Lukšą atlydėję partizanai (Ameri-

koje gyvenęs Lakštingala – P. Pečiulaitis rašė apie šio žygio detales) ir kt.

Taip pat tikėtų įrengti patalpą muziejiniam eksponatams, paminklinę lentą, partizanų bunkerio pavyzdžius, nežinomiems partizanams kapines, privažiavimui gerą kelią, automobiliams bei autobusams pastatymo aikštelę ir t.t. Šis paminklinis parkas būtų prižiūrimas, valomas, saugojamas. Sukakčių ar švenčių progomis jame būtų ruošiamos iškilmės.

Panašiai įrengtų istorinių vietovių esame matę ne vieną. Be abejo, savoje kategorijoje čia būna šiais laikais paminklais tapę pilys. Kaip minėta, Karo muziejus Kauno miesto viduryje čia yra gražiu pavyzdžiu, tačiau Karo muziejus nebeturi kur plėstis. Pavyzdžiu gamtoje būtų Rumšiškės. Tematinius pavyzdžius parinkau iš Amerikos.

Aviacija besidomintieji su dideliu susidomėjimu lan-

ALT Sąjungos Tautos šventės minėjime rugsėjo 6 d. Chicagoje vėliavų pakėlimo belaukiant. Iš k.: Sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kriaučiūnas, gen. konsulas iš Los Angeles Vytautas Čekanauskas, PLB pirmininkas Bronius Nainys, šventės rengimo komiteto pirmininkas Stasys Briedis ir Alto pirmininkas Grožvydas Lazauskas.

ko Kitty Hawk, NC valstijos kopas, kur broliai Wrigh't'ai 1903 m. atliko savo istorinį skridimą. Ten yra pastatytas muziejus su istorinio lėktuvo replika, stotdaržinė – garažas, kurian broliai darbavosi ir gyveno, yra sužymėta, kur jie pakilo, kiek nuskrido, kur nusileido. (Nukelta į 6 psl.)

nėjimu Jaunimo centro didžioje salėje, kur paskaitą skaitė svečias iš Los Angeles – tenykštis Lietuvos gen. garbės konsulas Vytautas Čekanauskas, meninę dalį atliekant solistei Audronei Gaižiūnienei ir jaunam smuikininkui Valdui Vasaičiui.

Kai 11 val. ryto rinkomės į Tautos šventės progą lietuvių jėzuitų provinciole kun. A. Saulaičio laikomas mišias, prie Jaunimo centro rūmų esančio Žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo jau plėvesavo vėliavos, o pati koplyčia, kaip ir anais gerais laikais, buvo pilna žmonių. Mišių metu, vargonais palydint muz. M. Motekaičiui, giedojo sol. P. Ragienė, o kun. A. Saulaitis pasakė pamokslą, atastą tos dienos Evangelijos mintimis ir susieta su Tautos švente.

Po mišių dar didesnis būrys tautiečių susirinko prie paminklo, kur A. Juškevi-

čiui apeigoms vadovaujant, svečias iš Californijos gen. konsulas V. Čekanauskas, asistuojant A. Briedienei ir dr. L. Šmulienei, uždegė aukurą ir jaunimo atstovės Renata bei Irena Kvantaitės žuvusiųjų už Lietuvos laisvę prisiminimui padėjo gėles.

Amerikos Lietuvių Tautinės s-gos pirm. dr. L. Kriaučiūnas trumpame žodyje prieš padedant gėles pabrėžė, kad prisiminimas tautos valstybiškai nepriklausomos subrendimo jau nuo 1430 m. įkvėpė mūsų brolius sunkiais okupacijos metais ir padarė į dabartį. Ir tai paskatinimas mums, kad ir svetimame krašte vis dėlto turim savo krašto didelę praeitį, kuri, kalbėtojo žodžiais, "skatina ir įpareigoja ir svetur stengtis išsaugoti savo tautos kultūrą ir rūpintis tautos reikalais..."

(Nukelta į 12 psl.)

Specialiai iš Washingtono

RUSŲ KARIUOMENĖ IŠ LIETUVOS 1993

Antanas Dundzila

Rugsėjo 8 d. Reuterio žinių agentūros pranešimu iš Maskvos, Lietuvos Prezidentas Vyt. Landsbergis susitarė su Rusijos Jeltsinu: Rusija savo kariuomenę išves iš Lietuvos iki sekančių metų rugpjūčio mėnesio. Tai daug vilčių Lietuvai žadantis susitarimas. Šią žinią paminėjo didžioji amerikiečių spauda.

Sekantį dieną Lietuvos Ambasadorius Stasys Lozo-

raitis taip pareiškė:

"Tikimės, kad šis žingsnis Lietuvai atneš tai, ko no rime ko siekėme, kas mums ypač visą laiką rūpėjo. Taip pat tikimės, kad rusų kariuomenė bus išvesta ir iš Latvijos bei Estijos; šiame reikale Baltijos kraštai neturėtų būti skaldomi. Šiuo metu laukiame papildomų žinių."

(Nukelta į 3 psl.)

VYTAUTO LAIKŲ DVASIA GYVA

Tautos šventės minėjimas Chicagoje

VI. Ramojus

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga sekmadienį, rugsėjo 6 d. Jaunimo centre, Chicagoje surengė tradicinį Tautos šventės minėjimą su

mišiomis lietuvių jėzuitų koplyčioje, aukuro prie Žuvusiems už Lietuvos laisvę Jaunimo centro sodelyje uždegimu ir po to vykusiu mi-

Minint tragiškas Medininkų žudynių metines Antakalnio kapinėse. L. Kulbienės nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

• VILNIAUS RADIJAS JAU NUO RUGPJŪČIO PABAI-GOS PRADĖJO GARSINTI, KAD LIETUVIŲ KALBA ŽINIOS BUS TRANSLIUOJAMOS NAUJOMIS BANGOMIS: 11675 – 17690 – 17605. Tikėjomės, kad pagerės girdimumas, žinių kokybė ir perdavimo kalba. Deja, visa tai nepasitvirtino.

Negaliu pasakyti, koks girdimumas yra visoje Amerikoje. Didžiojo Clevelando rajone labai blogas. Tik viena diena, pradedant rugsėjo 7 d. iki šiandien – rugsėjo 12, buvo girdima, kad iš Vilniaus kalbama lietuviškai, bet turinio nesuprantama. Kitomis dienomis tos minėtos bangos neveikė arba veikė tik kaip iš po žemės.

Rugsėjo 3 d. Dirvoje esam spausdinę Vilniaus radijo pareigūno atsakymą mūsų bendradarbiui V. Bacevičiui. Pilnai suprantame ten esamus sunkumus. Ar nebūtų geriau, kol tuos sunkumus sutvarkys, padaryti pertrauką ir gerai patyrinėti ką galima greit pataisyti. O Vilniaus radijo klausytojų yra ne šimtas, bet per visą Šiaurės Ameriką daug šimtų. Ir tomis žiniomis tuoj dalinamasi su artimaisiais.

Gal gerai Lietuvoje gyvenantieji nesupranta, bet didžioji dauguma emigracijoje gyvenančių, kiek didesnei įtampai atsiradus, tiesiog gaudyte gauda žinles kaip pagalbos ranką tiesti.

Kalbėkit esamos įtampos temomis, duokit ne seną, bet naują informaciją ir prie mikrofono atveskit tokius pranešėjus, kurie tam darbui gerai pasiruošę.

• NUO RUGSĖJO 1 D. VILNIUJE JAU TRYS UNIVERTITETAI. Šis garbingas vardas teko Pedagoginiam institutui. Jo krikštytos prasidėjo mišiomis Švenčiausios Mergelės Marijos bažnyčioje, o iškilmės Operos ir Baletų teatre. Inauguracijos kalbą pasakė Aukščiausios Tarybos pirmininko pavaduotojas B. Kuzmickas, dalyvaujant Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Norvegijos, Lenkijos ir kitų valstybių pasiuntiniams. O svarbiausia, kad buvo labai daug dalyvių, pritariančių naujo universiteto atsiradimui ir tuo pačiu Vilniaus vardo išaukštinimui.

• "LIETUVOS AIDAS" RAŠO: ITALIJOJE VYKUSIOSE LENGVOSIOS ATLETIKOS VARŽYBOSE S. BUBKA PASIEKĖ NAUJĄ REKORDĄ ŠUOLYJE SU KARTIMI | AUKŠTĮ – 6m 12 cm. Šuolininkas, įveikęs 5m 85 cm paprasę teisėjų pakelti kartelę rekordui ir stebint nedideliui būreliui žiūrovų lengvai įveikė šį aukštį. Tai jau 15-as S. Bubkos rekordas, pasiektas stadionuose. Uždarose patalpose rekordas šiek tiek didesnis – 6m 13 cm ir S. Bubkos gerintas 16 kartų.

• RUBLIO KRITIMAS PREĖJUSIĄ SAVAITĘ BUVO NE TIK LIETUVOJE, BET MASKVOJ IR KITUOSE DIDŽIUOSE RUSIJOS MIESTUOSE. Už vieną JAV dolerį Rusijos miestuose mokėta po 205 rublius, o Lietuvos juodojo rinko net 238 rubliai.

• NESENAI KLAIPĖDA ATŠVENTĖ 740 METŲ SUKAKTĮ, O DABAR KĖDAINIAI RUOŠIASI ŠVĘSTI 620 METŲ. Numatyta visa eilė renginių, kurie vyks Šv. Jurgio bažnyčioje, didžiosios rinkos aikštėje ir miesto rotušėje.

• ŠIŲ METŲ SPALIO MĖN. 3-13 DIENOMIS VILNIUJE ĮVYKS TARPTAUTINIS J. HAYDNO – F. SCHUBERTO MUZIKOS FESTIVALIS. Festivalyje, drauge su Lietuvos menininkais, dalyvaus atlikėjai iš Austrijos ir Vengrijos. Festivalio meno vadovė – dirigentė Olga Geczy (Šveicarija).

Neskaitant daugybės koncertų, J. Haydno operos "Le Pescatrici" premjeros, vyks muzikologijos simpoziumas bei solinio dainavimo ir kamerinės muzikos kursai.

• IŠ RUSIJOS PREZIDENTO B. JELTSINO IR LIETUVOS AUKŠČ. TARYBOS PIRMININKO V. LANDSBERGIO PASITARIMO TIEK TIK NAUJO PATYRĖME, kad kariuomenės iš Lietuvos išvedimas turi pasibaigti 1993 m. rugpjūčio 31 d., o sutartis, kuri plačiau apima Rusijos – Lietuvos reikalus, nepasirašyta. Nepasirašyta todėl, kad Rusijos de-rybų pareigūnai kai kuriais klausimais patys nesutaria. Sutar-tis bus pasirašyta spalio 1-2 dienomis. Žinoma ir tai, kad kariuomenės išvedimas rišamas ir su 4 karo laivais, kuriuos Rusija nori išmainyti už lietuvių pagalbą statant išvedamai kariuomenei pastatus. Pastatų statyba minima net Karaliau-čiaus srityje.

• LIETUVOS AUKSCIAUSIOJI TARYBA PRADĖJO NAUJĄ DARBO SESIJĄ. Joje numatyta, kad bus svarsto-mas ir paruoštos konstitucijos priėmimo klausimas. Norima, kad ji balsavimui būtų atiduota spalio 25 d. – (drauge su sei-mo rinkimais).

TELECOMMUNICATIONS MANAGEMENT

International telecommunications company seeks Financial and Marketing Directors for its existing subsidiary in Lithuania. Financial or Marketing experience, knowledge of telecommunications systems, and fluency in English and Lithuanian languages are requirements. The positions are based in Vilnius.

Rush your resume in both English and Lithuanian to:

J Hariton
5772 Sierra Casa
Irvine, California 92715

Smuikininkas Valdas Vasaitis išpildo meninės dalies programos dalį ALT sąjungos surengtame Tautos šventės minėjime Chicagoje. Akomponuoja muz. Alvydas Vasaitis. Ir. Kriaučeliūnienės nuotr.

Mums svarbiu reikalu

1941 SUKILIMAS, LAIKINOJI VYRIAUSYBĖ

Antanas Dundzila

Istoriko Sauliaus Sužiedėlio 1991 m. rudenį skaityta paskaita apie 1941 m. sukilimą ir Laikinąją vyriausybę (LV) buvo pavadinta "Istorinė esėja, Penkiasdešimčiai metų praėjus: Lietuvių tautos sukilimo ir Laikinosios vyriausybės istorijos interpretacijų disonansai". Naudodamiesi paskaitos tekstu, šiame numeryje apibudinsime paskaitos mintis ir sužymėsime keletą išvadų.

Paskaita suskirstyta į skyrelius: (1) sovietinės okupacinės politikos vaidmuo Lietuvoje, kaip faktorius, vedantis į atstojančius socialinius ir nacionalinius konfliktus 1940-1941 m.; (2) Lietuvių Aktyvistų Fronto (LAF) ideologinė genezė ir santykiai su Reicho vyriausybe; (3) LV santykiai su Reichu; (4) LV ir lietuvių elito laikysena žydų genocido akivaizdoje; (5) sukilimo ir LV reikšmė lietuvių tautos kovoje už nepriklausomybę.

Autorius tiksliai pastebi, kad Vakarų autorių veikaluose lietuvių sukilimo pradą yra nuvertinamas. Yra net konkrečių nenuoseklumų: antinacinė rezistencija Danijoje ir Prancūzijoje nelaikoma "nacionalistine", nors ir šie priešinimaisi turėjo tą patį tikslą – atstatyti krašto nepriklausomybę. Teigiama, kad pirmasis bolševikmetis pasižymėjo didėjančiu nepasitenkinimu sovietine valdžia – čia panaudotu "didėjančiu" terminu skaitytojai sudaromas įspūdis, kad ta bolševikų valdžia bent pradžioje buvo žmonėms priimtina.

Teigiama, kad pirmojo bolševikmečio metais pa-astėjo lietuvių santykiai su žydais ir iš to išplaukianti politinė įtampa. Svarstant

žydų veiklą bolševikiniame valdžios aparate, pripažįstama, kad žydai ir rusai sudarė neproporcingai didelę dalį tarybinių aktyvistų, ypač komjaunimo tarpe.

Bendrai ši pirmoji straipsnio dalis yra parašyta žvelgiant "iš toli ir iš aukštai", naudojantis daugumoje svetimtųjų paskelbtais duomenimis. Parašyta be 1940-41 m. okupacijos lietuvių nuotaikos, rūpesčio ir baimės pajautimo, gal net be supratimo. Gi ta nuotaika, pats būdamas aštuonerių metų amžiaus vaikas, tais laikais mačiau ir jutau. Anksčiau suminėtas A. Budreckis, savo knygos pratarmėje tą pačią mintį šitaip išreiškė: "Yra visuomet daug reikalaujantis uždavinys teisingai nušviesti ("reconstruct") įvykį, kuriame autorius pats nedalyvavo, tačiau kurį dar daugelis įvairiai ("with mixed feelings") atsimena".

Antrasis skyrelis apie LAF man atrodo labiausiai "pertemptas". Čia autorius stropiai suieško ir teigia, kad LAF programoje "...pastebimi autoritariniai ir rasistiniai elementai". Tie autoriaus pažymėti rasistiniai elementai – lyg tai iš vis egzistuo-tų kokia nors lietuvių rasė – man buvo didelė staigmena. Nuosekliai perfiltravęs Kazio Škirpos 583 psl. knygą "Sukilimas", autorius cituoja, kad "tauta yra žmonių bendruomenė, kurios narius jungia rasė, kalba, papročiai, bendra kultūrinė – socialinė praeitis ir vieningas noras išlaikyti savo tautinį individualumą". Aš klausiu: argi šitoks enciklopedinis tautos termino apibudinimas gali būti laikomas nuodėme, net lietu-

vių – žydų įtampos priežastimi? Gi punktelio gale patalpinta ši citata tampa lyg tai viso pirmesto kaltinimo įrodymu: vargšas a.a. K. Škirpa, iš savo storos knygos vienu sakiniu patekęs į šį kritiškai nusiteikusių istorijos žvejo tinklą!

Idomu, kad straipsnyje yra net cituojamas toli gražu ne pirmojo išėvijos rašytojo, St. Būdavo romanas "Uždraustas stebuklas", kuriame romano veikėjas vertina vokiečių kultūringumą aukščiau už bolševikinį. sakysiu, kad paimta to romano frazė čia pasidaro kraštutine S. Sužiedėlio straipsnio silpnybe. Joks teismas tokio argumento nepriimtų. Gal gerai, kad autorius nepa-citavo kitų, už St. Būdavą daug stipresnių lietuvių rašytojų, kurie apie bolševikmetį panašius klausimus daug vaizdžiau traktavo.

Antrojo skyriaus išvada yra maždaug tokia. Nors antisemitizmas nebuvo LAF politinės programos esminis punktas, tačiau iškeliama LAF bruoža, "kurie tiesioginiai ir netiesioginiai skatino tautinę nesantaiką ir net smurtą žydų atžvilgiu". Čia tai jau smarkus kaltinimas! Aš linkėčiau, kad šiuo klausimu pasisakytų gražų moks-linį kadrą išėvijoje išau-ginęs Lietuvių Fronto sambūris. Tai būtų ne tik patar-nimas lietuvių tautai bei istorijai, tai būtų ir iš LAF paveldėtos atsakomybės reikalas.

Trečiasis skyrius apie LV santykius su Reichu pa-rodo, kad specialių interesų motyvuojami svetimtųjų sukilimą ir LV padaro kokia tai nacių inspiruota mario-nete, nacių įrankiu. Šią mario-netinę tezę pats esu savo ausimis girdėjęs 1982 m. iš arogantiško, istorijos visai nestudijavusio, nei lietuviš-kai nei rusiškai nei vokiškai nemokančio OSI advokato,

(Nukelta į 6 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC.
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – UŽ skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

IŠEIVIJA TURI SAVE SUSIRASTI

Juozas Žygas

Negalime vien tik džiaugtis tuo, kas aplinkui mus vyksta. Negalime užmerkti mis akimis gyventi ir nuosmūkiu, kuris jau plačiai išsikeriojęs nepastebėti. Kiekvienas asmeniškai ir išeivija bendrai, turi padaryti savo sąžinės apyskaitą. Peržiūrėti ir patikrinti savo eiles ir žinoti, kas mes esame ir kur mes einame. Beveik penkiasdešimt metų tikėjome, kad imperija vieną dieną turės subyrėti. Bet kuomet tai įvyko, tai buvome visai nepasirengę. Jokio rimto plano neturėjome, dėlto ir visai pasimetėme. Dėlto per praėjusius dvejus metus nustojome beveik pusę to, ką per dešimtmečius buvome sukūrę.

Knygų leidimas beveik visai sustojo, keli laikraščiai ir žurnalai nustojo eiti arba į tėviškę iškeliavo. Tiek daug lietuviškai dainos kultūrai davęs "Čiurlionio" ansamblis savo gaidas užvertė. Jo nustoję jausimės žymiai skurdesni ir liks neįauki tuštuma. Taip pat clevelandietės Ingridos Bublienės, buvusios LB Kultūros vadovės, pradėtos Kultūros premijų šventės, Lietuvių Fondui nebenumačius finansuoti liks tik praeities prisiminimai. O tas mūsų pasimetimas įvyko dėlto, kad nežinojome kiek mūsų yra ir, koks mūsų pajėgumas. Tad iš visų pusių buvo daug nerealių projektų siūloma, kiekvienas norėjo save pareklamuoti. Kadangi neturėjome plano, tai visų atvykstančių prašymus patenkinti norėjome. Vėliau paaiškėjo, kad dalis tų prašytojų asmeniškai pasinaudojo – arba mūsų siūstą technologiją ne į tas rankas pateko. Taip pat nežinojome, kad kišenės turi dugną. Ypatingai pensininkų kišenės, kurie yra pagrindiniai aukotojai.

Čia nenorima pasisakyti, kad atsistatėnčios Lietuvos

nereikėtų remti. Bet tas remimas turėtų būti apgalvotas ir planingas. Turi būti nustatytas pirmumas, kas pirmoje eilėje turėtų būti daroma. O ši pirmumą ne tik išeivija, bet ir Lietuvos valdžia turėtų numatyti. Reikėtų atkištų kepurų skaičių reguliuoti ir, kad būtų žinoma, ką jos atstovauja.

Prieškarinėje Lietuvoje draudimai nuo įvairių nelaimių nebuvo paplitę. Tad perkūniui trenkus ir trobesiams sudegus, nukentėjęs gaudavo iš valdžiaus "padeigėlio" pažymėjimą. Tad su tokiu pažymėjimu žmogelis keliaudavo iš kaimo į kaimą, šunis lodydamas, ir centus rinkdamas. O dabar ir to nebėra, tad prašančiųjų eilėse yra mažiau damos – negu Šiluvos elgetų chore. Kas nors tokį pirmumą turėtų nustatyti. Vartau savo kartoteką ir joje turiu 22 minist. ar buvusių ministrų pavardes ir jų pareigas. Bet nerandu socialinių reikalų, jeigu tokio nėra – tai turėtų būti. Yra, berašydamas radau!

Dabartiniu metu Lietuvoje esant tiek daug skurdo, turėtų būti su juo organizuotai kovojama. Nustatyti eilės tvarką: ar pirmoje eilėje pasirūpinti našlaičiais, daugiavaikėmis lietuvių šeimomis, invalidų prieglaudomis – ar paminklų atstatymu ir paminklinių lentų prikalkimu. O jeigu mes be jokios tvarkos su pagalba bėgiosime ir į kiekvieną šauksmą atsiliepsime, tai patys savęs nustosime ir liksime pliki. Kas tuomet pastatys kryžių ar prikals paminklinę lentą, kad "Čia buvo išeivijos lietuvių gyventa".

Kol dar neviską esame nustoję, tai turime stabdžius priveržti, kad nuosmūkiu procesas būtų prilaikytas. Reikia atsiminti pasakymą: "Kad labdarybė nuo savo aplinkos prasideda". Mums patiems labai daug ko rei-

RUSŲ KARIUOMENĖ IŠ LIETUVOS 1993

Antanas Dundzila

(Atkelta iš 1 psl.)

Kaip kad Lietuvos Ambasadorius DIRVOS skaitytojams pabrėžė, esmėje žinią Lietuvai duoda didelių vilčių. Žinia džiugi, nes tik prieš mėnesį, rugpjūčio 6 d., kariuomenės išvedimo reikalu Lietuva gavo ko ne rusų ultimatumą (DIRVA, VIII-13). Tad, laukdami daugiau žinių, pasvarstykime.

Pagal Ambasadoje turimas žinias, įvykusiose derybose suformuluoti trys susitarimų dokumentai: konsulinė sutartis, grafika ("grafika" – dabar Lietuvoje naudojamas terminas) dėl kariuomenės išvedimo, kurią pasirašė Lietuvos Krašto apsaugos ministras ir neoficialiai taip vadinama "didžioji" sutartis, kurią pasirašys Lietuvos ir Rusijos prezidentai sekantį mėnesį.

Visų pirma reikia tikėtis, kad už tą rusų kariuomenės išvedimą Lietuva nesutiko sumokėti kokią nors baisią kainą, pvz., atsisakyti kelti ieškinius už okupaciją, už lietuvių tautos genocidą. Nėra kalbos, kad Lietuva ką nors turėjo rusams duoti. Klausimas yra ką ir kiek?

[domus gali būti to susi-

kia. Mes tik keletą laikraščių beturime ir tie patys, vargiai galus besuduria. Lietuvoje beveik 500 įvairių leidinių leidžiama, visi jie turi redaktorių ir jų padėjėjų ir, žinoma, kompiuterių norėtų. Tad tėvynainių ir kraštiečių tarpe įvairios pagalbos ieško. Jeigu ten pusė tų laikraščių užsidarytų, tai iš to Lietuvai tikrai nauda nebūtų.

O mes, išeivijoje, nebegalime ne vieno savo leidinio nustoti. Tad turime daugiau dėmesio sau ir savo spaudai skirti. Pagaliau, tėvynainiai turėtų pagalvoti ir susiprasti, kad jeigu išeivijos spaudos nebus, tai kur jie begalės paieškojimus: "Ieškau tėvo giminių išvažiavusių praėjusio šimtmečio gale ar šio šimtmečio pradžioje" talpinti. Taip pat: "Norėčiau padirbėti už valiutą" arba "...susirašinėti su rimtu".

Taigi, kaip matome, spauda yra vispasiškai mums reikalinga. Čia nenoriu atmes- ti naudingumo ir kitos kultūrinės veiklos. Tačiau jeigu nebus spaudos, tai ir kitas veiklos dienas bus ant pirštų galima suskaičiuoti. Kas mus į renginius sukvies. Ir dar svarbiau, kas "Veikėjų" nuotraukas talpins?

tarimo toks netikėtas gimimas. Iš Vyt. Landsbergio pusės čia gali būti politinis ėjimas artėjančiuose spalio mėn. rinkimuose. Pasirodyti su tokia sutartimi kad ir padarius kokias nors pakenčiamas nuolaidas rusams – Vyt. Landsbergiui ir jo artimiesiems bendradarbiams gali atnešti ir rinkimų laimėjimą ir didelį atsiekimą Lietuvai.

Jeltsinas taip pat gal analizuoja rinkimų padėtį Lietuvoje ir birželio mėnesį prarasto referendumo rezultatus dėl rusų kariuomenės išvedimo iš Lietuvos. Griežta Jeltsino laikysena tokiu Lietuvai opiu klausimu gali gyventojus nuteikti už Landsbergio politiką. Lankstesnė rusų pozicija leis Brazauskui (ir kitiems, į rytus orientuotiems politikams) pliekti dabartinę valdžią, pvz., už krašto ekonominę suirutę ir nekaltai pritarti (kad ir po laiko) kariuomenės išvedimo sutarčiai. Dėl leidžiant, kad Jeltsinas vien iš geraširdiškumo rusų kariuomenės iš Lietuvos išvesti norėti negali (nebūtų rusas), čia gali būti užmaskuotas manevras, (1) gauti kokią nors nuolaidą iš Lietuvos jau dabar, (2) rinkimuose padėti buvusiems Lietuvos komunistams. Gi, kad ir sutartį pasirašius, ar Rusi-

ja to susitarimo laikysis, ar nesikabinės, ar leis Lietuvai ramiai gyventi ir tvarkytis – tai dar pagyvėnsime ir pamatysime.

Taigi, žengiamo tuo pačiu keliu, bet siekiant skirtingų tikslų... Tai tokios būtų grynai politinės machinacijos, manipuliuojant kariuomenės išvedimo sutartį prieš rinkimus Lietuvoje. Matant, kaip dabar kalba ir ką daro Amerikoje Bushas ir Clintonas, politikavimas dėl kariuomenės išvedimo irgi gali būti daleistinas.

Rūpestį kelia Ambasadoriaus St. Lozoraičio pastaba dėl sutarties vien su Lietuva, be kitų dviejų Baltijos kraštų. Reikia laukti, kad ir Latvijai su Estija bus vilties atsikratyti ta okupacinę kariuomenę. Dabar gi tegalima teigti, kad, kaip ir 1990 kovo 11, Lietuva vėl žengia pati pirmoji. (1992-IX-9)

A t n a u j i n d a m i prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukoji:

Augonis S., So. Boston	10.00
Svirskis B., Brockton	10.00
Račiukaitis P., Baltimore	5.00
Simontis A., St. Pete	20.00
Degešys D., Gates Mills	20.00
Naujokaitis J., Cleveland	8.00
Vodopalas R., Highland Hts	5.00
Giedraitis K., Livonia	20.00
Breichmanas G., Canada	20.00
Bergas V., W. Hyannisport	20.00
Ziedonis W., Wilby Hills	20.00
Benokraitis V., Western S	20.00
Juodviršis M., Canada	20.00
Karsokas A., Carnegie	5.00
Urmanavičienė Z., Detroit	10.00
Valys V., Detroit	20.00
Vinis V., Upland	40.00
Januta D., Berkeley	10.00
Klimas P., Paris	5.00
Januta K., Los Angeles	60.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

Vys. K. Paltaroko paminklas Pamūšy, Pakruojo raj., pastatytas amerikiečių lietuvių aukomis ir atidengtas šių metų birželio 14 d. Statulą sukūrė ir pastatė skulptorius V. Vildžiūnas ir architektas R. Dičius. Statula yra iš bronzos, dviejų metrų aukščio, o jos stovas iš rudo marmuro.

NEŽINOMO LIKIMO KELIAIS...

Juozas Prikockis

10

Išsilaisvinimas

*Leiskit į tėvynę, leiskit
pas savus...* Margalis

1946 m. pradžioje mano gyvenimas pasisuko į gerą pusę. Vasario 8 dieną aš gavau pirmąjį laišką iš Lietuvos. Rašė vyriausiasis brolis iš tėviskės. Koks buvo džiaugsmas, kokia laimė! Aš tiesiog verkiau, verkiau džiaugsmo ir laimės ašaromis. Barake ant narų, tarpe svetimų, nepažįstamų žmonių skaičiau pirmąjį laišką iš tėvynės. Nebuvo su kuo pasidalyti džiaugsmu, todėl tylios, nematomos ašaros su vilgė mano guolį.

Tačiau į tą didžiulį džiaugsmą įsipynė ir gilus liūdesys. Brolis rašė, kad Marija su dukrele ir sūnum 1944 m. vasarą pasitraukė į Vakarus, ir jis nieko dabar apie juos nežinąs. Laiškų neparašą, net nežinąs, kur Marija gyvena ir iš viso ar jie gyvi tebėra.

Kaip mane ta žinia turėjo paveikti? Pergyvenau naują didelį, nelauktą, netikėtą smūgį. Ji Vakarus! O aš Rytuos! Ji karo pabėgėlė, o aš kalinys. Kokie mes nelaimingi! Kur dingę mūsų laimė, ta jauki šeimos šiluma, tie nepamirštami Vilkaviškio pavasariai ir gyvybe alsuojančios vasaros? Visa praėjo kaip sapnas. Ne, nepastovi žmogaus laimė.

Ir tada, gulėdamas mentės elektros lemputės nušviestame didžiuliame barake su ašaromis suvilgytu laišku rankoje, prisiminiau užrašą anglų kalba, matytą viename Linkuvos apylinkės dvare: "Po audros būna giedra, po nakties – diena, liūdesį pakeičia džiaugsmas, todėl ir tu visada turi būti linksmas". Bet man, deja, nepasidarė lengviau, tą užrašą prisiminus. Prieš save mačiau sudužusios laimės šukes, barako prieblanda man priminė mūsų gyvenimo sutemas.

Dar daugiau. Šios liūdnos mintys buvo stiprinamos įsitikinimo, kad pagaliau visas baigiasi mirtimi. Pirmajame savo laiške brolis rašė ir apie Marijos motinos gyvenimo pabaigą. Ji mirusi 1943 m. rudenį ir palaidota Virbaly. Po to Marija metusi mokytojos darbą ir persikėlusi į Virbalį.

Žinia apie motinos mirtį mane ne mažiau sujaudino už pranešimą apie Marijos pasitraukimą į Vakarus. To

ji motina, kuri nuo 1937 m. buvo tapusi ir mano motina, jau seniai ilsisi po žemele. Niekados, niekados ji jau nebeatvažiuos pas mus, nebešnekins Dalytės ir Vidučio. Niekados!

Kaip baisu apie tai galvoti! Mane nuramina tik įsivaizdavimas, kad mirtis – tai saldus ir amžinas miegas, poilsis. Kaip saldžiai žmogus miega po sunkių darbų, lygiai taip pat miegos ir po mirties. Toliau aš vaizdavausi, kad, sugrįžęs į tėvynę, daug, daug ko neberasiu.

Ir vis tiek visa širdimi veržiausi į Lietuvą. Bet mane tesupo naktis, tik tas laiškas, tarytum koks prožektorius, stipria šviesa nušvietė niūrų gyvenimą. Tas laiškas mane prikėlė dar ir dėl to, jog pamačiau, kad artimieji, giminės tėvynėje manęs dar nėra pamiršę, prisimena, sveikina ir linki sugrįžti namo.

Brolio laiškas buvo itin graudus. Rašė, kad gimtajame kaime visi jau buvo įsitikinę, jog manęs gyvųjų tarpe seniai nebėra. O jauniausioji sesuo vėliau, jau grįžus man namo, pasakojo, kad ji visada verkdavusi, kai jaunimas talkose, pabaigusių ar kokio nors išgėrimo proga uždainuodavęs mano parašytas daineles.

Nuo vasario aštuntos ėmė plaukti broliška pagalba iš tėvynės. Pinigų atsiumtė vyriausiasis brolis Stasys, pirmojo laiško autorius, antras brolis, Marijos brolis kunigas Vaclovas ir kiti. Pradėjau gauti ir laiškų bei laikraščių su lietuviškomis knygomis ir žurnalais. Daugelis svajonių virto realybe. Bet troškimams ir norams nebuvo galo. Išgyventos dienos, kupinos vargų ir baisumų, pradėjo kažkaip pasimiršti, sakytum, skęsti užmašties jūron, prieš akis šviesus atieties paveikslas. Perspektyvos sugrįžti į savo gimtąjį kraštą po tiek blaškymosi, po neramių klaidžiojimų svetimuose kampuose – nebeatrodė svajone.

Rugpjūčio vidury gavau pirmąjį ir paskutinį maisto siuntinį iš namų. Brolio Petro vardu jį atsiuntė vaikystės dienų draugo žmona Aniceta Skabickienė, giliai atjaučianti kalinių buitį ir pati kuo galėdama jiems padedanti. Maždaug tuo pačiu

metu gavau ir tos ponios laišką su mažyte Dalytės ir Vidučio fotografija. Paveikslėlis padarė giliausią įspūdį. Į mane šiūrėjo nekaltos, vaikiškos akys, tarsi klausdamos: kodėl pasauly tiek daug neteisybės ir skausmo?

Tą paveikslėlį saugojau lyg kokią brangenybę ir laisvą, svajingą valandą į jį žiūrėdavau. Nebedaug dienų praėjo, kol grįžau į tėvynę, bet vienas Dievas težino, kiek dar jų praeis, kol galėsiu tas nekaltas akutes išbučiuoti, tuos vaikelius priglauti prie krūtinės. Mūsų gyvenimo kelias slepiasi nežinomame rytojuje. Matome tik nueitąjį galą, bet niekas nepraskleidžia ateities uždangos.

*Kas drįstų praskleisti tą
uždangą juodą.*

Kur slepia kelius ateities? Maironis

Po dešimties dienų lageryje buvo gauta iš Solikamsko telefonograma, kuria prausta, kad paleidžiami į laisvą devyni kaliniai. Jų tarpe buvo ir mano pavardė. Reikia priminti, kad 1946 m. jau pradėti išleisti tie, kurių bausmės laikas buvo pasibaigęs. Bet tas procesas vyko labai lėtai, ir žmonėms ilgai teko laukti savo eilės. Galimas daiktas, kad mano klausimo išsprendimą pagreitino du pareiškimai, pavasarį ir vasarą rašyti lagerio valdybos antrojo (politinio) skyriaus viršininkui.

Mus, septynias moteris ir du vyrus, rugpjūčio 26 dieną iš Seliankos nuvežė į Solikamską. Čia gavome paleidimo dokumentus ir pasus ir rugsėjo pirmą dieną išvažiavome iš Solikamsko. Pro Molotova (buv. Permę), Jaroslavlį, Maskvą, Smolenską, Minską pasiekiau Lietuvos žemę. Pravažia-

vau Vilnių, Kauną, Siaulius ir rugsėjo septintos dienos rytą išlipau savo tėviškėje – Pakruojio geležinkelio stoty. Vilkavišky niekas manęs nebelaukė.

Taip baigėsi nelaisvė.

Po šešerių metų ir dviejų mėnesių vėl grįžau į gyvenimą.

EPILOGAS

*Aš ištiesiu savo rankas į
Tavę, mano siela trokšta
Tavęs, kaip išdziūvus žemė.* Atg. psalmės, VII

Ir visas?

Taip. Ką gi daugiau begaliu parašyti? Nuo grįžimo dienos prasidėjo naujas mano gyvenimo laikotarpis, kurio pabaiga tebesislepia ateities rūkuose. Apie šį laikotarpį šiandien rašyti dar per anksti. Pagaliau tai būtų nauja tema, naujas pasakojimas, kuriame daug realybės, mažą poezijos, daug miglų, mažą saulės.

O koks Degučių šeimos ir trylikos likimas? Mielas skaitytojau, nedaug apie tai nežinau.

Tėvelis kartu su Marija, su jais kartu ir Viktoras su šeima. Vincas tebevargsta lageriuose; jojo bausmės laikas jau baigiasi. Albinas žuvo vokiečių okupacijos metu bemedžiodamas. Laniauskai, sako, randasi Vakarų Vokietijoje. Tėvynėje liko tik kunigas Vaclovas su dviem jaunesnėmis seserimis.

Iš mūsų trylikos į tėvynę tegrįžome tik trys: mokytojas Daukas, agronomas Duoblys ir aš. apie kitus nieko nežinau. Tik Jonas Brizgys nuėjo Vytauto Velioniškio pėdomis: jis mirė Rytų Sibire 1942 m. gegužės 5 dieną. Su agronomu Duobliu buvau susitikęs Šiauliuose. Jis toks pat žemaitiškas, koks buvo anksčiau: nuoširdus, draugiškas ir mylės sa-

vo gimtąjį kraštą už viską labiau. Grįžę į Tėvynę, abu pasigedome tėvynės, jos ieškome ir nerandame.

1946 metų rudenį, jau krintant medžių lapams ir pučiant šaltam vėjui, aplankiau Vilkaviškį ir Virbalį, mūsų buvusios laimės lopšį. Visur radau tik griuvėsius, griuvėsius. Sutrypti takeliai, kuriais vaikstinėjome, sugriauti namai, kuriuose gyvenome ir buvome laimingi, sunaikintos įstaigos, kuriose dirbome. Šitie mies tai virtę kapais. Veltui akimis beieškotum Šelvių mokyklos, stovėjusios prie plento: jos nebėra, sugriauta ligi pačių pamatų, kaip ir mūsų gyvenimas.

Aplankiau ir Marijos motinos kapa. Atrodė gražiai, liūdnai tebesišypsojo rudens gėlės, nežinomos rankos pasodintos, tik aplinkui buvo nejauku ir liūdna.

– Motina, aš niekada nemaniau, kad mes čionai susitikime, – tame pačiame mieste, kur aš prisipažinau Mariją mylįs, o tu būsi nebylė, kaip svyraklis berzelis prie plataus vieškelio. Kodėl nebeprakalbi į mane dabar, kai esu toks nelaimingas, kai netekau visko?

Su didžiu liūdesiu stebėjau Marijos tėviškę. Vieni griuvėsiai belikę. Veltui norėjau surasti tą vietą sode, kur buvo alyvų krūmas ir kur mes praleidome vakarą po prisipažinimo. Mano širdyje, kaip tolimo varpo aidas, atgimė ano vakaro pasikalbėjimas su Marija.

– Kodėl tyli, pasakok ką nors, čia juk niekas mūsų neišgirs?

– Negaliu, Juozai, nemo-ku tau išsipasakoti. Ar tu matai tą šviesią žvaigždėlę, taip ryškiai išsiskiriančią iš

(Nukelta į 5 psl.)

JUOZAS PRIKOCKIS mirė ir palaidotas savo gimtinėje, Pakruojy. Jis buvo laimingesnis už daugelį kitų, kartu išstremtų, bet mirusių Sibiro taigose: jo kapas nuolat skęsta gėlėse, mylinčių rankų suskinitose... Paminkle, kurį Tėvynėj like artimieji pastatė, išskalti jo paties eilėraščio žodžiai:

*KAI PAŠAUKS GIMTOJI ŽEMĖ
SAVO PRIEGLLOBSTIN MANE,
JŲS NEVERKITE, TIK KAPĄ
PADABINKIT RAMUNE...*

TARP ORIENTO MISTIKOS IR DANGORAIŽIŲ

Henrikas Stasas

Prieš vykstant į Jumbo restoraną dar buvome sustoję Hong Kongo pusėje pagarsėjusiame Poor Man's turguje, kuris taip pat veikia tik nakties metu. Tai panašus į Temple gatvės turgų, tik čia vyrauja maisto produktai. Čia vietoje pagaminami ir įvairūs valgio patiekalai. Mėgiamiausi valgiai čia žuvys ir kiti jūrų gyvūnai, bei kinietišku būdu keptos antys. Čia tūkstančiai žmonių kas naktį po atviru dangum vakarieniauja.

Labai įspūdingas tokio turgaus vaizdas. Tik sužinojome, kad Hong Kongo miesto valdžia žadą turgų uždaryti, nes trūksta vietos dangoraižiams statyti. Gyventojai labai priešinosi tokiame miesto žygiui ir renka parašus peticijom ant kurių ir mums teko pasirašyti. Tai toks spalvingas Hong Kongo gyvenimas.

Tačiau toks spalvingas ir dramatinis šio miesto charakteris čia gana tamsiai surištas su Kantono kiniečių tikėjimu ir prietarais. Kiniečiai labai prietaringi ir nežiūrėti aukštos technikos, kuria šiandieninis Hong Kongas naudojasi, jie be gerojo Fung-Šui neapsieina. Magika ir geomantika yra visuomet jų pagrindiniai patarėjai.

Fung – reiškia vėja, o Šui – vandenį. Tai 4000 metų senumo paprotys susijęs su Yang-Yin-Tap filosofija. Šiandien Hong Konge geomantikos mokslu dar plačiai naudojamas. Čia, šalia miesto įstatymų, kurie liečia įvairias statybas, būtinai naudojasi ir Fung-Šui geomantikos patarimais.

Geomantikas nustato visą pastato vidaus įrengimą, kur turi būti durys, langai ir net kur baldai turi stovėti. Štai didžiulis viešbutis Hyat Regency, kada norėjo per tris aukštus pakylantį langą įrengti, kuris turėjo apšviesti jo didžiulį vestibulį, būtinai turėjo atsiklausti geomantiko, kuris patarė toje uosto pusėje įrengti langą, kur drakonas kas rytą maudosi.

Taip pat Sheraton generalinis menedžeris Robert Hamel konsultavo Fung-Šui ekspertą apie viešbučio atidarymo datą. Ypač skaičiai turi daug reikšmės. Dauguma labai brangiai moka už laimingus automobilio lentelių numerius. Už didelių įstaigų ar butnamų langų įrengimą didelių aštuonkampių veidrodžių arba reflektorių, kurie saugo

gyventojus nuo blogybių, reflektuodami jas toliau nuo pastato.

Fung-Šui atstovauja tam tikrus gamtos elementus, kaip vandenį, lieta, ugnį, perkūną ir t.t. O šie savo keliu atstovauja gyvulius: arkli, oži, fazaną, drakoną, kiaulę, šunį, gaidį ir jautį. Taip realiais ir fantastiškais elementais naudojasi geomantikai. Be to jie dar naudoja astrologiniu – magnetiniu kompasu, kuris išbraižytas koncentriniais skrituliais su Yang ir Yinos piešiniais centre.

Paskutinė mūsų Hong Konge lankyta vieta buvo Lantau sala. Iš Hong Kongo uosto Star Ferry laivu vieną rytą išvykome į Lantau. Rytas buvo ūkanotas ir tik dangoraižių viršūnės kyšojo iš pilkos masės, kai mūsų laivas tolo nuo Hong Kongo. Netrukus ir dangoraižių iškyšuliai dingę horizontu. Po valandos pasiekėm Lantau salą.

Tai didžiausia sala iš viso Hong Kongo archipelago, kuriame priskaitoma apie 235 salas. Sala pasižymi nepaprasto grožiu, kalnuota ir apaugusi įvairia tropine augmenija. Tarp gamtinio grožio čia daug kur iškyla šventyklų bokštai ir spalvingos pagodos. Tarp jų du garsūs vienuolynai: vienas budistų, kitas trapistų.

Atsisveikinant su Hong Kongo dangoraižiais.

H. Staso nuotr.

Iš Silvermine Bay vykome mažu autobusu į Po Lin vienuolyną. Siauras ir nepaprastai vingiuotas kelias vedė vis aukščiau į kalnus. Pavažiavę apie 40 minučių pasiekėm tarp kalnų išsidėčiusius vienuolyno pastatus.

Aukšti kinietiškos architektūros vartai vedė į vienuolyno rajoną. Priešingoje vartų pusėje, aukštai iškilusio kalno viršūnėje milžiniška 100 pėdų aukščio Budos skulptūra, kuri čia saugoja netik vienuolyną, bet ir plačią kalnų apylinkę. Tai aukščiausia Budos stovyla visoj Pietryčių Azijoje.

Vienuolyno rajone visi eilė šventyklų, o tarp jų smilkyklų stotelės iš kurių nuolat kyla Budos garbei debesėliai. Atrodo, kad čia visa aplinka pašvęsta maldai ir meditacijai. Ne veltui vietiniai šią salą vadina tai-

kos ir ramybės sala.

Čia jau 1277 metais priešų persekiojamas buvo atbėgęs Sung dinastijos imperatorius ir įkūręs Fung Chung slėnį savo dvarą. Dabartinis budistų vienuolynas čia jau veikia 800 metų. Tačiau naujos šventyklos pastatytos dar visai neseniai tik 1921 metais.

Sala dar nesukomercinta. renka savaitgaliais pasimels ti ir atsigalvinti. Įėjimas nieko nekainuoja. Vienuolynas atsilankiusiems už ne didelį atlyginimą pasiūlo vegetariškus pietus, kurie susideda tik iš daržovių ir grybų bei vaisių. Mėsa ir alkoholis čia griežtai draudžiami. Ilgesniam pabuvojimui yra galimybė išsinuomoti kambarį su vegetarišku valgiu.

Pabuvoję čia apie 5 valandas grįžome Silvermine Bay ir iš ten laivu atgal į Hong Kongą. Įspūdingi

Lantau kalnai, žaliu smaragdu padengtos aukštumos, mėlyna jūra ir romantinės bei mistinės aplinkos vienuolynas paliko malonų ir neužmirštamą įspūdį.

(Pabaiga)

VĒLUOJA ŽURNALAS "LIETUVA"

Vilniuje anglų kalba leidžiamo žurnalo "Lietuva" liepos mėnesio numerio spausdinimas Maskvos spaustuvių labai susivėlavo.

Liepos numeris bus siuntinėjamas prenumeratoriams tik rugsėjo mėnesį. Vėluosis ir rugpjūčio mėnesio numeris.

Spalio mėnesio numeris jau bus spausdinamas Kaune ir skaitytojus pasieks laiku.

Leidėjai dėkoja prenumeratoriams už kantrybę ir labai atsiprašo už vėlavimą.

Br. J.

LIKIMO KELIAIS...

(Atkelta iš 4 psl.)

kitų? Žiūrėk, kaip nuostabiai ji mirga!

– Ta žvaigždėlė – tai tu, o visos likusios žvaigždės – nežinomos moterys, kurios pro mane jau praėjo ir dar praeis.

Aš suspaudžiau jos galvą ir pabučiavau į lūpas tuo ilgu, saldžiu, svaiginančiu meilės pabučiavimu. Marija nebesipriešino. Dar daugiau, man atrodė, ji stengėsi, kad tas pabučiavimas būtų kuo ilgiausias. Bet tuo pačiu akimirksniu pajutau, kaip iš jos akių išsiveržė nesulaikomos, karštos ašaros.

Taip, tai buvo ir pražuvo kaip sapnas.

Bet ne, yra žodžių, kurių niekados nepamirši, yra žmonių, kuriuos mylėsi amžinai. Ir Marija viena iš tokių moterų, kurios savo sielos grožiu, savo moterišku švelnumu ir jautrumu pasidaro nebe pamiršamos,

kad ir kaip toli jos būtų.

Pasaulis mano gyvenimą sugriovė, šandie aš niekam nereikalingas, bet yra viena širdis, kuri plaka dėl manęs, ir yra viena moteris, dėl kurios aš dar noriu gyventi. Jos vardas su didžia meile buvo kartojamas per visus šios knygos puslapius.

Viskas, mielas skaitytojau. Daugiau aš nieko nebegaliu pasakyti jau vien dėl to, kad man per daug sunku, kad laikas širdį per daug skaudžiai gelia. Ieškojau laimės, o ar ją radau? Gyvenau, o kam mano gyvenimas buvo reikalingas? Mylėjau moterį, o ar ją turiu? Išeidamas į gyvenimą, į pasaulį, aš maniau parsinešti žemčiūgų ir jais padabinti savo mylimosios kasas. O man teteiko tik rasos lašelėliai.

Noreikoniuose, 1949 m. balandžio 12 d.

(Pabaiga)

\$40 OFF

ANY GLASSES

exp. 10-1-92

\$40 OFF

CONTACT LENSES

exp. 10-1-92

WE WILL BEAT ALL PRICES ON SUNGLASSES!

- Ray-Ban
- Serengeti

exp. 10-1-92

20th ANNIVERSARY

- Professional Care
- Best Quality!
- Best Service!
- Serving Euclid & Cleveland for 20 Years!

"Our purpose is to provide the very best specialty vision care to each and every patient"

"Our goal is total consumer satisfaction."

J.F. OPTICAL

775 E. 185th Street Euclid

531-7933

1941 SUKILIMAS, LAIKINOJI VYRIAUSYBĖ

(Pabaiga)
Antanas Dundzila

(Atkelta iš 2 psl.)

kuris buvo suinteresuotas vien tik OSI kaltinimų pasiskimimu.

S. Sužiedėlis irgi iškelia ir teigia, kad tokią įvykių interpretaciją pabrėžia kolarantinį sukilimo ir LV aspektą ir nuvertina rezistencinį jos pobūdį. Tačiau S. Sužiedėlis supranta ir pabrėžia, kad LAF ir LV visų pirma žiūrėjo Lietuvos, bet ne Vokietijos interesų, kad LV santykių su vokiečiais problematika yra sudėtinga, kad istorinė tiesa dar neišstirta. Su autorium čia sutinkame: nedelskime ją patys tirti ir skelbti!

Žydų genocidas Lietuvoje yra svarstomas ketvirtajame skyriuje. Čia autorius pabrėžia, kad nacių suplanuoto Holokausto vykdyme dalyvavo beveik visų Europos tautų atstovai, jų tarpe tam tikras skaičius ir lietuvių. Imant dėmesį į getus suvarytų žydų vidaus tvarką, čia reikėtų pridėti, kad Holokauste taip pat dalyvavo ir patys žydai, tačiau apie tai retai iš vis teuzsi-menama. Jei neklystu, Izraelis šiems vokiečių kolaborantams yra kokia tai prasme atleidęs.

Toliau išvardinami to da lyvavimo asmenų profiliai. Sakoma, kad lietuvių šaltiniai akcentuoja tautos kriminalinį elementą, akcentuoja asmenų norą keršyti už lietuvių tautai padarytus nusikaltimus ir susidariusius dviejų bendruomenių geopolitinius priešiškus ypatybių ir vokiečių okupacijose.

Svetimtaučiai lietuviuose mato tradicinį antisemitizmą bei lietuviuose dar prieš karą pasirodžiusias fašistines ir nacionalistines, priešžydiškas nuotaikas. Šiame skyriuje S. Sužiedėlis iškelia visą eilę įvairių teigimų, aiškinančių lietuvių padėtį vokiečių okupacijos metu. Jų tarpe autorius sustoja prie, sakykime, lietuviams dėmės, kad nors lietuvių tauta nei organizavo nei vykdė naikavimo politiką, tačiau tiek LAF, tiek LV ėmėsi diskriminacinės politikos žydų atžvilgiu. Argi iš tikrųjų yra pagrindo taip teigti?

Penktame skyriuje autorius savo studiją baigia pastaba, kad jo svarstytas etapas dar nėra išsamiai, moksliskai tyrinėtas, neskaitant ta tema apologetinių ir poleminių veikalų ar veikalėlių. Iš straipsnio tono atrodo, kad tie polemikai ir apo-

logetiniais rašiniai yra daugumoje lietuvių parašyti; ašgi teigčiau, kad pvz., tokia žydų gimnazija nepriklausomoje Lietuvoje lankiusi ir nuo pačios jaunystės komunistavusi Frieda Frome (straipsnio išnaša Nr. 12) kaltina lietuvių, bet aiškiai dangstosi apologetės rūbais. Autorius pasilieka nuomonės, kad, nežiūrint neigiamų momentų, 1941 m. sukilimas, LAF ir LV tai buvo lietuvių tautos remiamos pastangos atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tačiau gyvename aplinkoje, jog, Vakarų požiūriu, kovoje prieš fašizmą (o prieš nacius kovojo ir buvę nacių draugai, sovietai) daug kas atleidžiama.

Tuo tarpu kiti kriterijai taikomi kovoje prieš antrąjį lietuvių tautos priešą blošvizmą. Ši autoriaus išvada man pasilieka neaiški: sakoma, kad kovoje prieš fašizmą daug kam atleidžiama, tačiau lietuviai bei jų rezistencinės institucijos, veikusios ir prieš nacius ir prieš bolševikus, tebekaltinamos žydų naikinimu. Žydų naikinimas, visa politika žydų atžvilgiu – tai šio S. Sužiedėlio straipsnio esminė tema, tas straipsnio pavadinime iškeltas disonansas.

Straipsnyje S. Sužiedėlis skelbia įdomių detalių. Turbūt OSI tarnybos apimtyje autorius yra suradęs, ką jis vadina istorinių šaltinių kupiuravimu (kupiuravimas – vėlesnėse laidose padaryti sutrumpinimai). Jų tarpe autorius sužymėjo, pvz.: leidinį "Lietuvos archyvas: bolševizmo metai", J. Brazaičio veikalą "Vienų vieni", K. Škirpos nurodymus.

Kitas įdomus faktas: žydų klausimo sprendimo gairės visos Europos mastu buvo nustatytos tik 1942 m. Berlyno Wannsee įvykusioje konferencijoje, kurioje dalyvavo vien nacių pareigūnai. Arba, daug kas nežinos, kad svetimtaučiai vokiečių okupuotos Lietuvos padėtį lietuvių nenaudai lygina su Danija, kuri išgelbėjo beveik visus krašto žydus; S. Sužiedėlis čia teigia (tačiau šiam teigimui duomenų neduoda), kad vokiečių okupacinė valdžia Danijoje buvo švelnesnė negu Lietuvoje ir kad žydų Danijoje buvo tik apie tūkstantis.

O dabar keletas išvadų. Jas kaupsiu ne tiek į straipsnio turinį (būtų gera, kad dėl turinio konkrečiai pasisakytų tos srities specialistai

Klaipėdos 740 metų šventėje mugė Teatrų aikštėje.

V. Kapočiaus nuotr.

bei liūdininkai) bet į tą savo aukščiau sumintą pamoką – t.y., į didaktinį temos iškėlimo momentą.

Visų pirma pripažinkime, kad S. Sužiedėlio iškeltas požiūrių disonansas egzistuoja.

Antra, esant tokioje padėtyje, savo istoriją mes privalome tirti ir rašyti patys. Svetimieji mus mato savaip, jie apie mus kalba ir savųjų interesų vedžijami ir neturėdami autoritetingos mūsų pačių paruoštos medžiagos. Reikia pripažinti, kad karo bei okupacijų bėgyje iki šiol neturėjome galimybių šiuos reikalus tinkamai tirti. Dabar, nepriklausomybę atgavus, šis darbas yra neatidėliotinas, ypač kol dar yra gyvų liūdininkų. Jis yra gal svarbesnis už visokias dainų bei šokių šventes ar krepšinio rungtynes, kurių surengimui taip pat reikia išteklų.

lių.

Ketvirta, mums reikia taip suredaguotų ir dokumentuotų istorinių duomenų, su kuriais, jei iškiltų reikalas, būtų galima eiti kad ir į teismus. Apologetinio pobūdžio ar šiaip nereikšmingi atsiminimai ar dokumentų kratiniai (o tokių pasitaiko net šiais laikais) šios spragos neužpildys. S. Sužiedėlis mums labai aiškiai uždrožė botagu per blauzdas, kad svarbias temas reikia traktuoti visu rimtumu.

Taip pat reikėtų pabrėžti, kad privalu tyrinėti ne tik ką karo metu darė lietuviai, bet taip pat ir ką visoki svetimtaučiai darė lietuviams. Tai darytina visapusiškos teisės ir tiesos vardu. Apie visapusišką teisę ir tiesą rašėme rugpiūčio 27 d. DIRVOJE.

(1992-VIII-31)

(Pabaiga)

REIKIA DIDINGOS

(Atkelta iš 1 psl.)

Kita, archeologinio pobūdžio įdomybė randasi į vakarus nuo Chicagos, Rock upės pakrantėje, prie Grand Detour vietovės. Ten vėliau žymiu žemės ūkio mašinų pramoninku tapęs John Deere (1804-1886) apsigyveno ir įsirengė savo kalvę. Jis pagarsėjo patobulintu žemei arti plūgu. Su jo plūgu buvo įmanoma arti žemę viduriniuose vakaruose, nes Amerikos rytų pakraščiuose pionierių naudoti plūgai molėtos prerijų žemės nepureno. Dabar jo kalvė yra atkasta, atstatyta, kartu su jo namu – istorinė vieta, įdomi kiekvienam.

Lietuvoje yra daug istorinių vietovių, kurioms reikia istorikų, krašto aplinkos tyrinėtojų pastangų, visuomenės ir ypač valdžios dėmesio. Ar bus jėgų, laiko ir išteklių tokiems uždaviniais? Sakyčiau, kad išteklius Partizanų parkui privalu sukaupti, lygiai kaip išteklius švietimui, socialinei apsaugai ir kitiems reikalams! Tų išteklių atsiras, jei nepritruks ryžto ir nuovokos.

Tad pradėkime su Partizanų parku Daumanto-Lukšos žuvimo vietoje. Karo muziejus, Laisvės statula į juos sudėtus kaštus šimteriopai sugrąžino. Dabar reikia naujų paminklų, bolševikinės vergijos kovas ir aukas liūdinančių. Šių netolimos praeities įvykių paminklų reikia ateičiai, nes, dešimtmečiams bėgant, Karo muziejaus brangenybės grims vis į tolstančią istoriją, šliesis prie ir šiandien dar mums brangaus, bet šaltoko kunigaikščių pilių mūro.

Reikia paminklų, kurie nuolat kalbėtų ir apie netolimą praeitį, kurie būtų ypač reikšmingi dabar atstatomo Lietuvos politinio, visuomeninio, kultūrinio gyvenimo kasdienybėje.

(1992-IX-4, Lukšos žuvimo 41-os metinės)

59 CENTAI UŽ SVARA

virš šimto svarų, tai TRANSPAK firmos nauja kaina. 68 centai – žemiau šimto svarų. Minimumas \$20. Jūsų siuntiniai yra registruojami mūsų kompiuteriuose ir sekami iki pristatymo jūsų giminiams Lietuvoje.

TRANSPAK,
2638 W. 69th St.,
Chicago, IL 60629,
Tel. 312-436-7772.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE

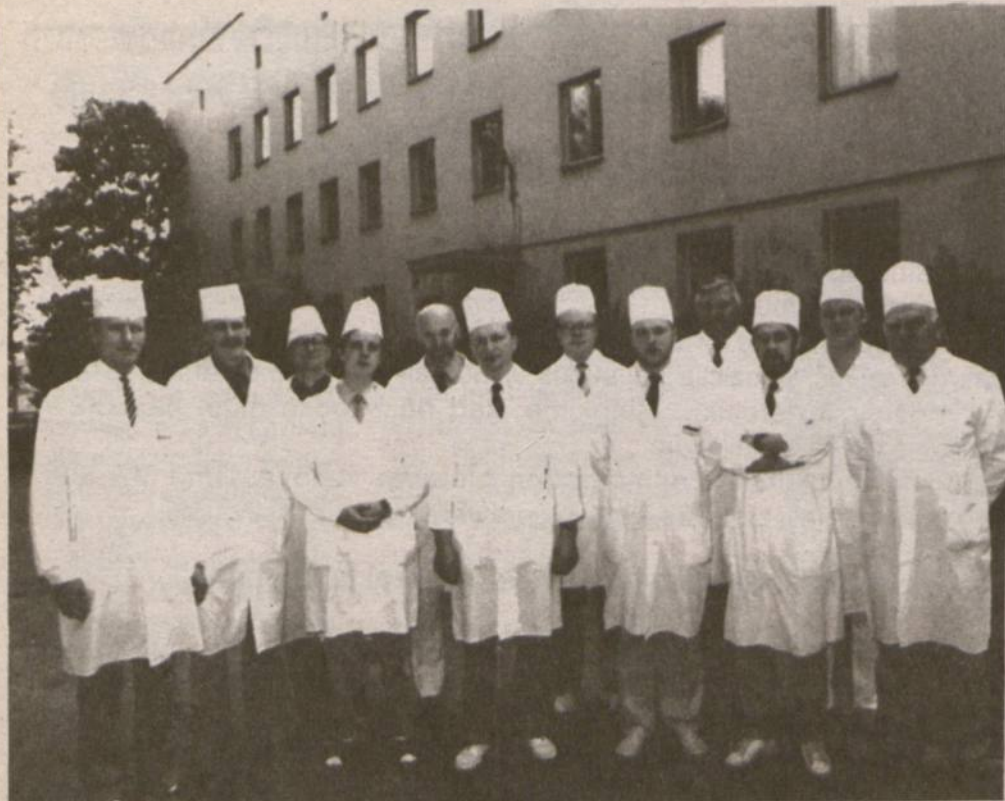
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home 2533 West 71st Street Chicago, Illinois 60629 1-(312)-476-2345	Petkus Funeral Home 1410 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-863-2108
Hills Funeral Home 10201 South Roberts Road Palos Hills, Illinois 60465 708-430-4455	Petkus-Butkus Funeral Home 1446 South 50th Avenue Cicero, Illinois 60650 708-652-1003

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS DONALD M. PETKUS
DONALD A. PETKUS

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Sv. Jokūbo ligoninės Vilniuje, neurochirurginio skyriaus gydytojai, 1991 sausio 11-13 dienomis teikę skubią pagalbą nuo sovietinės armijos puolimo. Iš kairės: Ž. Račkauskas, V. Kieda, V. Diškevičius, A. Satkauskas, A. Vasiliauskas, skyriaus vedėjas R. Šumauskas, Ž. Zakarevičius, S. Čepkus, A. Kagilas, R. Kvaščevičius, R. Breiva, V. Čekuolis.

VILNIAUS NEUROCHIRURGAJ LEMTINGOMIS DIENOMIS

Su skaudžiais įvykiais Vilniaus neurochirurgai susidūrė jau 1991 metu sausio 11, kai atvežė pirmą sužeistąjį nuo Spaudos rūmų. Džiaugiamės, kad po kelių operacijų V. Lukšys pasveiko ir toliau tarnauja Lietuvai.

Kaip ir visi tautiečiai, jautėme kylančią įtampą, todėl sausio 13-osios naktį, atvežus į Vilniaus I klinikinę ligoninę pirmuosius sužeistuosius, dauguma neurochirurgų, ypač arčiau gyvenantys, jau buvo pasiruošę suteikti pagalbą. Per kelias valandas apžiūrėti 49 neurochirurginio profilio sužeistieji. 33 iš jų susižūstę minkštųjų galvos audinių žaizdos, 8 dėl akustinių traumų nusiūsti otorinolaringologų konsultacijoms, 9 paguldyti į neurochirurginį skyrių, vienas iš jų dėl išpaustinio kaukolės kaulų lūžimo skubiai operuotas, kitiems nustatytos įvairaus sunkumo galvos smegenų traumos kartu su daugybiniais kūno sumušimais.

Sunku ką nors iš mūsų išskirti, visi darė, ką galėjo, tačiau parų paras palatose praleisdavo šie mūsų kolegos: Robertas Kvaščevičius, Žydrūnas Račkauskas, Saulius Čepkus, Antanas Gagišas, Ričardas Breiva, Artūras Šatkauskas, Vladas Kieda ir kt.

Kartu su pirmiausia sužeistaisiais Klinikos duris vėrė studentai medikai, gydytojai iš kitų ligoninių vilniečiai, nešini savo vaistais, tvarslia arba norintys slaugyti nukentėjusius. Visus vienijo bendras skausmas, meilė Lietuvai, neapykanta sovietiniams okupantams.

Netrukus pasirodė Kauno neurochirurgų brigada, vadovaujama prof. L. Klumbio. Išaušo rytas, tačiau įtampa neslūgo. Pasklidus žiniai apie galimą sovietų armijos specialiųjų dalinių karių pasirodymą ligoninėse, puolėme slėpti sužeistuosius. Laimei, tai buvo tik gandas.

Jau pirmosiomis dienomis gavome labdaros siuntas iš Vokietijos, Danijos, Lenkijos, Latvijos, Maskvos ir kt., užplūdo mūsų ir užsienio spaudos, radijo ir televizijos korespondentai. Supratome jų darbo svarbą, nors ne visada tai padėjo gydymui, kadangi sužeistieji buvo ištikti psichoemocinio streso.

Lietuva atsilaukė, nepalūžo jos žmonės. Atėjus 1991 m. pavasariui, sovietų okupantai vėl ėmėsi represijų. Lietuvos jaunuoliai nejo tarnauti į okupacinę armiją dėl to sovietų patruliai ėmė juos gaudyti namuose, gatvėse, ypač naktį. Sulaukydavo, po keletą dienų tardydavo, mušdavo, tyčiodavosi. Tokių į Vilniaus neurochirurgus kreipėsi 24.

Po susidūrimų su sovietų

armijos kareiviais, OMONo išdavikais, į neurochirurginį skyrių patekdavo ir buvo gydomi Krašto apsaugos bei Muitinės departamentų pareigūnai – žiauriai sumušti, su galvos ir kūno sužalojimais, ištverę patyčias, niekinimą.

Visus mus, kaip ir kitus Lietuvos žmones, kaip ir suvažiavusius į Pasaulio lietuvių sporto žaidynes, sukrėtė žiauriosios Medininkų žudynės. Ankstų rytą į Vilnius I ligoninės priėmimo skyrių 25 minučių intervalu buvo atvežti likę dar gyvi du Medininkų poste budėję pareigūnai. Abu buvo skubiai operuoti, o išgelbėti pavyko tik vieną – Tomą Šerną. Deja, ir tokius ligonius guldyti tenka dideles, šiuolaikinių reikalavimų neatitinkančias, perpildytas palatas, vežioti juos specialiu

55 SVARAI – cukrus, sūris, dešros, mėsa, šprotai, aliejus, kava ir kt., \$90. **22 SVARAI** mažesnis paketas, \$55. **22 SVARAI** mėsos produktai, aliejus \$90. Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti aspirino ir vitaminų.

TRANSPAK,
2638 W. 69th ST.,
CHICAGO, IL. 60629.
Tel. 312-436-7772

Tai dvisavaitinis Lietuvių tautininkų sąjungos laikraštis leidžiamas Lietuvoje, redaguojamas Balio Sriubos. VILTIS ieško paramos ir prenumeratorių JAV valstybėse

Prenumerata metams oro paštu 45 doleriai.
VILTIS galima užsisakyti pas Vaclovą Mažeiką
519 N. Halien Terr. Park Ridge, IL. 60068
Tel. 708-823-3607

liems tyrimams į kitas miesto ligonines, konsultacijoms kviečiantis siauresnių specialybių gydytojus, trūksta daugelio buitinių ir medicininių primonių. Ta ypač junta ligoniniai, jų artimieji. Norėtusi, kad neužtruktų neurochirurginio skyriaus perkėlimas į baigiamą įrengti Greitosios pagalbos universitetinę klinikinę ligoninę Lazdynuose, kur telkiama šiuo-

laikinė diagnostinė aparatura, dirbs aukštos kvalifikacijos gydytojai, bus reikiamos darbo ir gydymo sąlygos ligoniams bei medikams.

Romualdas Šumauskas,
Vilniaus miesto pirmosios
klinikinės ligoninės neurochi-
rurginio skyriaus vedėjas,

Žilvinas Zakarevičius
Neochirurgas

PADĖKA

A. † A. JONAS BARNIŠKIS SAVANORIS KŪRĖJAS

Gyveno Clevelande, iškeliavo į amžinuosius ramybės namus 1992 m. liepos mėn. 27 dieną sulaukęs 93 m. amžiaus. Jo palaikai bus pervežti į Lietuvą, kur ilsisi jo tėvai, broliai ir žmona.

Dėkojame prelatui A. Goldikovskui už gražiai atlaikytas gedulingas mišias Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos bažnyčioje ir už turiningą pamokslą.

Gili padėka solistei Norai Braziulienei – Čechienei už taip įspūdingai ir gražiai sugiedotas giesmes mišių metu. Dėkojame muzikei Genovaitei Karsokienei už giesmių palydėjimą vargonų garsais. Jūsų dalyvavimas pamaldose suteikė gražų ir iškilmingą momentą.

Ypatinga padėka rašytojai, žurnalistei Aurelijai Balašaitienei už jos straipsnius patalpintus Dirvoje ir Drauge, liečiančius savanorį kūrėją Joną Barniškį. Čia rašytoja nuostabiai giliai apmąstė Lietuvos savanorio-kūrėjo praeito gyvenimo kelius, jo didžią auką, kurią jis ir visa jo šeima paaukojo Lietuvai. Ačiū Aurelijai!

Nuoširdi padėka Jurgiui Malskiui už labai gražiai suorganizuotą ir pravestą atsisveikinimą su velioniu ir tartą turiningą žodį apie jo gyvenimą.

Dėkojame už tartą atsisveikinimo žodį Jadvygai Budrienei – D.L.K. Birutės draugovės vardu, Jurgiui Malskiui – pensininkų klubo vardu, Vytautui Januškiui – Ramovėnų vardu ir R. Apanavičiui – Bendruomenės vardu.

Dėkojame visiems kurie puikiais gėlėmis papuošė jo karstą: D.L.K. Birutės draugijai, A.&A. Bieliniams, R.&D McFadden. Ypatinga padėka p. A. Smelstoriei.

Dėkojame Daliai Staniškienei už A.A. Jono Barniškio gyvenimo ir mirties paminėjimą radijo bangomis.

Dėkojame ponioms: M. Nasvytienei, S. Stasienei, J. Budrienei ir A. Bielinienei už salės papuošimą ir saldumynus.

Dėkojame visiems už pareikštas užuojautas asmeniškai, laiškais ir per spaudą. Dėkojame visiems už aukas mišioms ir kitoms organizacijoms.

Dėkojame karsto nešėjams: Henrikui Stasui, Juozui Pivorionui, D. McFadden, Vincui Apaniui, Petriui Bielinui ir Mindaugui Nasvyčiui.

Dėkojame Jakubs & Son laidotuvių direktoriui Wm. Jakubs už taip jautrų ir nuoširdų patarnavimą.

Trys sūnūs: Algis, Zenonas ir Raimondas
Lietuvoje ir
Izabelė Jonaitienė su šeima Clevelande

KAIRIEJI RUOŠIASI LIETUVĄ PAIMTI Į SAVO RANKAS

Jurgis Janušaitis

Lietuvoje Seimo rinkimai sparčiai artėja. Jie, kaip žinome, vyks š.m. spalio mėn. 25 d. Taigi laiko mažai, o darbų begalės. Tie pasiruošimai Seimo rinkimams be abejo, labiausia liečia Lietuvos lietuvius, partijas, sąjūdžius, gruputes. Tačiau šie rinkimai, labai svarbūs, turi rūpėti ir išeivijai. Lietuvos ambasada ir konsulatų jau informuoja išeiviją apie galimybes Seimo rinkimuose dalyvauti. Prašo suteikti apie save žinias. Terminas labai trumpas. Ar visi užsiregistruosime?

Artėjant į Seimą rinkimams, nepaprastai susirūpinę ir Lietuvos Tautininkų Sąjunga. Ji, kaip iš spaudos žinome, gana aktyvi, turi da bartiniame parlamente savo atstovų, tačiau naujieji rinkimai gali parlamento sudėtį iš pagrindų pakeisti.

Rinkimams ruošiasi partijos, sąjūdžiai, gruputės, rezga koalicijas. Tad ir Lietuvos Tautininkų Sąjunga labai rimtai į rinkimus žiūri, jiems ruošiasi, renka kandidatus ir, be abejo, pačius tauriausius, išmintingiausius žmones.

LTS rūpesčius gana tiksliai išsako tos Sąjungos pirmininkas Rimantas Smetona, rašytame ALT S-gos pirmininkui dr. Leonui Kriaučeliūnui laiške. Jis rašo: "Mūsų kairieji labai aktyvūs, nusiteikę karingai ruošiasi rinkimams, ruošiasi Lietuvą paimiti į savo rankas. Būtų didelė nelaimė Lietuvai, jeigu jie laimėtų. Tai būtų ir Rusijos kraštutiniųjų laimėjimas—" atvirai rašo Rimantas Smetona, išsakydamas ne tik LTS, bet dalinai ir visos patriotinės visuomenės rūpestį.

Kairieji, buvusios komu-

nistų partijos nariai, persikrikštiję į LDD partiją, neatsisako savo tikslų, o gal net sugrįžimo į didžiojo brolio globą. Tuo tarpu Sąjūdis, dešiniosios partijos, jų tarpe ir LTS siekia įgyvendinti pilną Lietuvos nepriklausomybę, besivaldančią demokratiniiais pagrindais. Štai ir yra šie rinkimai Lietuvai labai svarbūs. Išeivija turi padėti šiuo atveju Lietuvai. Ir gerai, kad sukruto Chicago, įsteigė komitetą remti sąjūdį už demokratine Lietuvą.

ALT S-gos valdyba jau 4000 dol. parėmė LTS pastangas rinkimų darbuose.

"— Į rinkimus eisime atskiru sąrašu — LTS sąrašu. Taip nutarėme. Bet yra galimybių jungtis ir į koalicijas. Bet kol kas įsitikinę, kad daug naudingiau būti sa varanikiškais. Tautininkų frakcijos dabartiniai parlamento atstovai kandidatuos į naują Seimą ir bus su mumis...." rašo R. Smetona.

Toliau R. Smetona prašo visokeriopos paramos: atsiųsti specialų patarėją, nusiimančią programą paruošime, rinkimų strategijoje, patarėją įvairiuose rinkimų reikaluose. Žinoma, reikia ir pinigų, o tai jau atliko ALT S-gos valdyba.

Toliau R. Smetona pažymi, kad Amerikoje ir kitur dar prieš rinkimus lankysis iš Lietuvos įvairūs "žinovai", girdėsime daug netiesos ir išeivijai teks atskirti pelus nuo grūdų ir patiems apsispręsti už ką atiduoti savo balsą.

R. Smetona, kalbėdamas apie pagalbą rinkimams, net užsimena ir Tautos Fondą, gal jis galėtų čia padėti, juk ištekliai, berods, dar turi. Pagaliau LTS pirmininkas guodžiasi: Tiesa, mūsų sąrašų, LTS keliame bus ne tik

REMKIME LIETUVOS LAISVĖS IDĖJĄ!

Kviečiame visus remti 1992 m. spalio 25 d. Tėvynės ateitį lemiančius Lietuvos seimo rinkimus.

Nuo seimo rinkimų priklausys Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė. Rinkimų laimėjimui opozicija panaudos visas galimas priemones ir negailės turimų didžiausių išteklių. Žinokime, kad rinkimuose glūdi paskutinė komunistinio revanšo galimybė.

Sąjūdžio koalicija už demokratine Lietuvą, vadovaujama Vytauto Landsbergio, remiasi Lietuvos žmonių gera valia, ryštu ir teisingumu.

Lietuvos Sąjūdžio finansiniai ištekliai labai menkil

Šioje lemtingoje valandoje, išeivija turėtų prisidėti prie rinkiminės kompanijos nes be finansinės paramos bus tuščios Sąjūdžio koalicijos pastangos laimėti rinkimus.

Remkime Vytauto Landsbergio vadovaujamą koaliciją ir jo pastangas.

Dar šiandien pasiųskime bet kokio dydžio auką ir paraginkime savo kaimynus. Surinkti pinigai nedelsiant bus perduoti Sąjūdžio garbės pirmininkui Vytautui Landsbergiui.

Komitetas: Mykolas Abarius, Stasys Baras, Algirdas Brazis, Robert Boris, Jurgis Janušaitis, Antanas Juodvalkis, Rūta Juškienė, dr. Tomas Kisielius, dr. Leonas Kriaučeliūnas, kun. John Kuzinskas, Petras Petrutis, Juozas Polikaitis, kun. Anthony Puchenski, prof. Jokūbas Stukas, Juozas Žygas.

Čekius prašome rašyti: COMMITTEE FOR DEMOCRATIC LITHUANIA
ir siųsti:

Standard Federal Bank
Account No. 1101350010
4192 Archer Avenue
Chicago, IL 60632

Vytauto Landsbergio vadovaujamai koalicijai paremti siunčiu _____ dol.

Vardas ir pavardė _____

Adresas _____

Skelbti spaudoje taip ___ ne ___

tautininkai. Mes sudarysime tokią mažą, gražią koaliciją su ūkininkais ir gal dar kai kuriom nepolitinėm organizacijom.

LTS pirmininko R. Smetonos pareikštos mintys turėtų dominti ir išeiviją. Lietuva pergyvena be galo sunkią ne tik ekonominę, bet ir politinę krizę. Visų viltys krypta į artėjančius Seimo rinkimus ir kokį žodį tars tauta, rinkėjai, kokius pasirinkt atstovus į Seimą, toks bus ir Lietuvos likimas.

Išeivijai taip pat rūpi Lietuvos ateitis. Tad ir būtų labai gera, kad mes bet kokia realia pagalba prisidėtume

prie rinkimų, ypač remiant partijas, sąjūdžius, jų kandidatus, kurie besąlygiškai pasisako už Lietuvos pilną nepriklausomybę, tvarko mą demokratiškai.

**ROMAS PUKŠTYS,
TRANSPAK**

firmos savininkas vėl vyksta į Lietuvą rugsėjo mėn. Pinigai pervešami doleriais. Atsiųskite iki rugsėjo 22 d.

TRANSPAK,
2638 W. 69th ST.,
CHICAGO, IL. 60629.
Tel. 312-436-7772

(34-36)

Lietuvos skautų stovykloje prie Ulos upės. Iš kairės — kaunietis skautų vyžių draugininkas Zenonas Račkauskas, svečias iš Chicagos, čionykštis skautų veikėjas Antanas Paužuolis ir stovyklos viršininkė Jorātė Andrijauskaitė iš Marijampolės. V. Kapočiaus nuotr.

BALTIA EXPRESS CO. LTD

INTERNATIONAL PARCEL SERVICE TO EASTERN EUROPE SUBSIDIARY OF AMBER GROUP
PRES. VIDMANTAS RAPSYS

TIK 90 CENTŲ UŽ SV. VIRŠ 80 SV.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ SU PRISTATYMU Į NAMUS BE MUITO

TIK \$1.00 UŽ SV., JEI SIUNTINYS LENGVESNIS, KAIP 80 SV.

— SIŪSKITE VISKĄ: NAUJUS IR NAUDOTUS DRABUŽIUS, VAISTUS, MAISTĄ, RADIO APARATŲ, BEI ASMENINIUS SIUNTINIUS
— MES ĮPAKUOJAME IR APDRAUDZIAME SIUNTINIUS
— PERVEDAME PINIGUS, PERSIUNČIAME DOKUMENTUS
— CHICAGOJE IR APYLINKĖSE PAIMAME SIUNTINIUS IŠ NAMŲ
— MINIMALI SIUNTINIO KAINA \$25.00

GALIMI EXPRESS CARGO SIUNTINIAI PER 20 DIENŲ

ATVEŽKITE ARBA SIŪSKITE UPS ADRESU:

3782 W. 79th ST. CHICAGO, IL 60652

TEL. 1-800-SPARNAI (TOLL FREE) 1-800-772-7624

1-312-284-6449

EKONOMINĖ PADĖTIS BUVUSIOSE RESPUBLIKOSE

Gerardas Juškėnas

Prieš metus, tuoj po nepavykusio sovietų perversmo, Pasaulinis ekonomijos institutas, Middlebury, VT, vertino 15 buvusių Sovietų S-gos respublikų ekonominę padėtį bei galimus JAV investorių ir bendrovių verslo santykius. Tuomet daugumas jų dar buvo Sovietų S-gos dalimi.

Dabar, po metų šios respublikos yra nepriklausomos ir kiekviena eina savo skirtingu keliu. Čia duome dabartinius to instituto sutrumpintus vertinimus.

Rusija: A- (pennai: B+). Rusija tapo didžiausia laimėtoja Sovietų S-gai subyrėjus. Ji turi dideles rinkos galimybes, neribotus gamtos turtų išteklius bei plačią bazę tarptautiniams ryšiams.

Estija: A- (pennai: A). Artimi ryšiai su Skandinavija bei geri santykiai su Vokietija skatina ekonominę atkūtimą. Tai yra pirmą respublika įvedusi savo valiutą – kroną. Kraštas kenčia netekęs tarprespublikinės prekybos. Antirusinės nuotaikos gali kenkti santykiams su Rusija bei atsilipti į elektroninę pramonę.

Latvija: A- (pennai: A). Latvija neturi daug išteklių, bet turi gerus ryšius su Vokietija ir Skandinavija. Antirusinės nuotaikos ir čia gali kenkti. Anksčiau rusai vadovavo aukštos technikos pramonei, o dabar jiems uždrausta būti verslo savininkais.

Baltarusija – Gudija: B+ (pennai: C). Gudija padarė pažangą pasirašydama prekybos sutartis su Rusija bei Kazachstanu ir turi atviras duris Vakarams. Tačiau jų padangę temdo Černobilio

aplinkos tarša.

Ukraina: B+ (pennai: A-). Jos nevaržantieji užsienio investavimai įstatymais yra teigiamas ženklas. Valdžia yra daugiau linkusi duoti nuolaidas užmegzti užsienio ryšius negu Rusijos. Derlingas žemės ūkis negreit atneš pelną, nes maisto kainos visame pasaulyje yra žemos.

Kazachstanas: B (pennai: C+). Tai yra viena iš patrauklių ir pastovių Centrinės Azijos respublikų. Naftos ir gamtinių dujų išteklių bei besiplečiančios alyvos valymo įmonės finansuos tvirtą ekonomijos augimą. Valdžia siekia Vakarų investavimų ir turi tam palankius įstatymus.

Lietuva: B (pennai: A-). Šio krašto suprivatinimo programa yra toliau pažengusi negu kitų Baltijos kraštų. Ypač atžymėtinos mašinų ir elektronikos pramonės, kurios yra pažangiausios iš visų buvusių Sovietų S-gos respublikų. Tačiau ekonomija pastaroje dešimtyje nepaauogo, o santykiai su Rusija ir Lenkija yra prastoki.

Kirgizistanas: C (pennai: D-). Ekonomija pagerėjo dėl krašto pastovumo. Pitraukia užsienio kapitalą ir suprivatina pramonę, nors neturi didelių eksporto išteklių.

Turkmenistanas: C- (pennai: D-). Turi tik gamtos dujų išteklius. Nežiūrint pagarsėjusios kilimų pramonės, dėl prekybinių instinkto stokos, nesulaukia rinkos dėmesio.

Gruzija: D (pennai: B-). Dėl politinio nepastovumo Gruzijos padėtis nukrito nuo B- iki D, nes niekas

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas Bronius Nainys (dešinėje), tos valdybos narys dr. Petras Kisielius pas Lietuvos Aukščiausios Tarybos pirm. padėjėją Česlovą Stankevičių..
V. Kapočiaus nuotr.

nenori rizikuoti su investavimais.

Uzbekistanas: D (pennai: D). Medvilnė anksčiau buvo didžiausia eksporto prekė, nes sovietai vertė šią respubliką auginti medvilnę. Dabar gi be medvilnės nieko kito neturi. Be to, Uzbekistanas yra nuskriaustas ekologinės nelaimės, dėl blogai tvarkyto drėkinimo ir beatodairinio chemikalų naudojimo prieš kenkėjus.

Tadžikistanas: D- (pennai: D-). Turi mažai išteklių ir nenori ekonominių reformų arba pažangos. Tai privertė kraštą prie politinio nepastovumo.

Azerbaidžanas: D- (per-

nai: D). Galėtų pelningai eksportuoti alyvą, tačiau tam trukdo nuolatinis karas su Armenija.

Armenija: F (pennai: C-). 1988 m. žemės drebėjimas ir karas su Azerbaidžanu nualino kraštą. Iranas ir Turkija yra nedraugiški kaimynai. Armėnų bendruomenės užsienyje nieko negali padėti, nes Armenija turi pati rasti būdus gyventi su visais kaimynais.

Moldova: F (pennai: C). Dėl civilinio karo šiam kraštui šiemet tenka paskutinė vieta. Net ir be to karo krašto ekonomija būtų sugriuvusi.

Nuotraukas siųsti:

Algimantui Keziui,
4317 S. Wisconsin Ave.,
Stickney, IL 60402 USA.

Iš prisiųstųjų nuotraukų komisija atrinks tinkamas fotografijas parodai. Premijuotinus darbus išrinks parodoje atsilankiusi visuomenė, per visą parodos metą balsuodami už jiems įdomiausius ir geriausias "Van denų" nuotraukas.

Premijų įteikimas bus lapkričio 6 d. Jaunimo Centro kavinėje, Čikagoje. Pirmoji premija – \$150.00, antroji – \$100.00, trečioji – \$50.00. Konkurse gali dalyvauti ir jaunieji bei pradėdantieji foto menininkai. (Jie turi pažymėti kitoje nuotraukų pusėje, kad siunčia savo eksponatus į "Jaunųjų ir pradėdančiųjų" konkursą). Šioje klasėje pirmoji premija – \$75.00, antroji – \$50.00, trečioji – \$25.00.

Visais parodos ir konkurso reikalais kreiptis į parodos organizatorius Algimantą Kezį (708) 749-2843, arba Stasį Želevičių (312) 434-1357.

Sėkmės ir iki pasimatymo parodoje.

*Algirdas Kezys ir
Stasys Želevičius*

KVIEČIA DALYVAUTI PARODOJE IR KONKURSE

Kviečiame Jus dalyvauti kasmetinėje Lietuvių Fotografų parodoje ir konkurse, kuris vyks š.m. spalio 23 – lapkričio 1 d.d. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

Šių metų parodoje, kaip ir pernykštėje, bus dvi temos: viena laisva, kita rengėjų parinkta. Ši parinktoji yra "Upės, ežerai, jūra ir laivai". Tik šios temos, t.y., vanmdenų ir su vandenimis surišti vaizdai, dalyvauja konkurse ir bus premijuojami. Laisvos tematikos fotografijos dalyvauja parodoje, bet ne konkurse.

Profesionalai ir mėgėjai dalyvauja konkurse lygiomis teisėmis. Taip pat abiejų fotografijų rūšys (spalvotos ir nespilvotos) bus traktuojamos vienodai.

Kiekvienas dalyvis gali pateikti ne daugiau kaip šešias (6) nuotraukas.

Jos gali būti bet kokio dydžio (pageidaujamos didesnes) ir turi būti primontuotos prie storesnio kartono. Nemažesnio kaip 11"x14". Iš Lietuvos siunčiamos nuotraukos gali būti neprimontuotos. Kitoje pusėje reikia užrašyti autoriaus pavardę, vardą, adresą, telefoną, nuotraukos pa-

vašinimą ir kainą.

Dalyvio mokestis yra \$5.00, mokamas pristatant darbus. Prie šio mokesčio reikia pridėti ir reikiamą sumą darbų grąžinimui paštu. Lietuvoje gyvenantys nuo šių mokesčių atleidžiami.

Nuotraukas reikia pristatyti iki š.m. spalio 1 d.

KRISTIJONO DONELAIČIO MOKYKLOS

Kviečia visus geradarius, mecenatus ir alumnus padėti tęsti 33-jų metų sėkmingą lietuvių išlaikymo darbą.

18-ka mokytojų ir toliau dirbs Kr. Donelaičio Pradinėje ir Aukštesniojoje lituanistinėse mokyklose 1992-1993 mokslo metais.

Prisidėkite prie lietuvių išlaikymo darbo savo aukomis. Pagelbėkite atlikti rimtą lietuvišką akademinį darbą, nes Kr. Donelaičio lituanistinės mokyklos išauklėjo visą eilę pasižymėjusių visuomeninkų, vadų organizacijoms, kultūrinių, puikių profesionalų bei prekybinių, susipratusių lietuvių.

Lietuvos atgimimo metu jie vadovavo Lithuanian Hot Line, rengė ir vedė demonstracijas, dalyvavo politiniuose seminaruose, o dabar dirba Lithuanian Mercy Lift.

Aukos prašome siųsti šiuo adresu: Kr. Donelaičio Lituanistinės Mokyklos, c/o Mr. J. Širka, 41 Lucas Drive, Palos Hills, IL 60465.

Kr. Donelaičio Pradinė ir Aukštesnioji Lituanistinės Mokyklos 1992-1993 mokslo metus pradės rugsėjo 12 d., šeštadienį, Francis MacKay mokykloje, 6901 S. Fairfield Ave.; 9:00-10:00 val. rytą registracija, o 10:00-1:00 val. pamokos.

DĖMESIO, JAUNIME !!!

Ar Jūs norite atstovauti savo miestą sekančiame Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongrese?

Ar norėtumėte dirbti Lietuvos labui?

Ar planuojate aplankyti gimines Lietuvoje?

Ar planuojate dalyvauti ar mokytis kursuose Vilniuje ar Kaune?

Ar treniruotės dalyvauti Tarptautinėse Lietuvių Sporto Žaidynėse?

Petro Čepo Jaunimo Fondas žino, kad jaunimui (18-35 amžiaus) yra sunku sutaupyti pinigų kelionei į Lietuvą ir kitas šalis. Todėl mes įsteigėme PČJF, norėdami Jums padėti susipažinti su savo Tėvyne ir pasaulio lietuviais. PČJF \$1,000 stipendija skiriama bent viename lietuvių kilmės jaunuoliui/ei, kuris/i žada vykti į Lietuvą arba dalyvauti lietuviškoje veikloje išėjimoje.

Anketą stipendijai gauti turite užpildyti ir pasiųsti PČJF ne vėliau lapkričio 15 d., kad galėtumėte keliauti į Lietuvą ateinančiais metais tarp sausio 1 d. ir gruodžio 31 d. Anketos ir platesnė informacija gaunama rašant:

Petro Čepo Jaunimo Fondas
P. O. Box 497, South Boston, MA 02127

LIETUVA XXV-SE OLIMPINIUOSE ŽAIDIMUOSE

Algirdas Bielskus
(Tęsinys iš praėjusio numerio)
DVIRAČIŲ SPORTAS

Olimpinėse dviračių varžybose Lietuvą atstovavo 4 moterys ir 1 vyras.

Moteryų 81 km lenktynėse keliu (Road Race) dalyvavo 3 lietuvaitės: iš 85 dalyvių, **Aiga Zagorska** užbaigė 14-tą, **Laima Zilporytė** – 18-tą ir **Daiva Čepelienė** – 20-tą. Laikas visų trijų tas pats – 2 val. 5 min. ir 2 sek. Aukso medalį laimėjo Kathryn Watt (Australija) 2:04.42 val. Prisimintina, kad L. Zilporytė laimėjo bronzos medalį šioje rungtyje 1988 m. olimpiadoje, Seule.

Moteryų individualinėse treko sprinto varžybose startavo **Rita Razmaitė**. Preliminariame rate ji užėmė 8-tą vietą, pasekme 12.085 sek., patekdama į kvartfinalius. Kvartfinalyje, pirmame važiuojame pralaimėjus prieš Ingrid Haringa (Olandija) ir pakartotiniame važiuojame (Repechage) prieš Galina Enuchina (NVS) iš tolimesnių varžybų iškrito. Aukso medaliste tapo Erika Salumae (Estija).

Vyrų individualinėse 191 km lenktynėse keliu, Lietuvos atstovas **Saulius Šarkauskas** atvažiavo 23-čias, per 4 val. 35 min. 59 sek. Aukso medalį laimėjo Fabio Casartelli (Italija), per 4 val. 35 min. 21 sek. Latvės Dainis Ozols laimėjo bronzos medalį (4:35:24 val.).

IRKLAVIMAS

Irklavime Lietuva dalyvavo 5-se rungtyse, apimančiose 9 irklautojus-jas. Visose valčių rungtyse buvo varžomasi 2000 m distancijoje.

Moteryų akademinių vienvalčių valčių (Single Sculls)

varžybose dalyvavo **Kristina Poplavskaja**. Savo preliminariniame užplaukime Kristina atplaukė 4-tą per 8:06.31 min. Pakartotiniame užplaukime (repechage) K.P. buvo 3-čia (8:01.31 min.) pakliūdama į pusfinalius. Savo pusfinalyje atplaukė 6-tą (8:05.15 min.) ir nepateko į medalių finalą, tačiau įėjo į paguodos (consolation) finalą. Jos atsikimo paguodos finale nepavyko susekti. Olimpione tapo Elisabeta Lipa (Rumunija) 7:25.54 min.

Vyrų dviviečių valčių su vairininku (coxed pairs) varžybose Lietuvos komandą sudarė **Juozas Bagdonas, Elnius Petkus ir Voldemaras Maciulskis**. Savo preliminariniame užplaukime užėmė 2-trą vietą per 7:04.41 min. Sekančiame rate, atplaukė 2-je vietoje (7:14.10 min.) ir pateko į pusfinalius, kur savo pusfinalyje gavę 4-tą vietą (7:03.89 min.), neįėjo į medalių finalą per vieną vietą (ėmė tik po 3 iš kiekvieno pusfinalio). Vienok, jie varžėsi antro šešetuko – paguodos finale, tačiau jų pasekmės nepavyko rasti. Aukso medalį laimėjo Didž. Britanijos komanda per 6:49.83 min.

Vyrų dviviečių valčių be vairininko (Coxless pairs) varžybose Lietuvą atstovavo **Ričardas Bukys ir Zigmantas Gudauskas**. Savo preliminariniame užplaukime, jie gavo 4-tą vietą (6:59.38 min.). Pakartotiniame užplaukime buvo taip pat 4-ti (7:01.82 min.), ko nepakako patekti į tolimesnį varžybų etapą. Aukso medalis teko Didž. Britanijos

komandai (6:27.72 min.).

Moteryų dviviečių valčių be vairininkės varžybose dalyvavo ir Lietuvos komanda: **Violeta Lastauskaitė ir Violeta Bemotaitė**. Savo preliminariniame užplaukime jos liko 4-je vietoje (8:04.77 min.). Pakartotiniame užplaukime laimėjo 1-mą vietą, pasekme 7:52.47 min. patekdamos į pusfinalius. Savo pusfinalyje užėmė 4-tą vietą (7:30.54 min.) ir toliau varžytis liko tik paguodos finale, kurio pasekmių nepavyko rasti. Tai jau antra Lietuvos valtis, kuri per vieną vietą nepakliuvo į medalių finalą. Aukso laimėjo Kanada (7:06.22 min.).

Vyrų vienviečių kajakų (baidarių) 500 m ir 1000 m rungtyse dalyvavo Lietuvos tarptautinės klasės kajakistas **Artūras Vieta**.

500 m distancijoje A. Vieta savo užplaukime užėmė 3-čią vietą (1:41.96 min.). Pakartotiniame užplaukime Artūras laimėjo 2-trą vietą (1:41.04 min.) ir pateko į pusfinalius, kur iškovojęs 3-čią vietą (1:42.09 min.), įėjo į finalą. Deja, finale lauktosios viltys neišsipildė, kai A.V. atplaukė paskutinis – 9-tas (1:42.34 min.). Aukso medalį laimėjo Mikko Yrjöe Kolehmainen (Suomija) per 1:40.34 min.

1000 m distancijoje, A. Vieta savo preliminariniame užplaukime atplaukęs 2-tras (3:40.81 min.) pateko į pusfinalius. Savo pusfinalyje užėmęs 4-tą (3:37.54 min.) Artūras atsidūrė medalių finale, kur, būdamas visai išsisėmęs, atplaukė vėl paskutinis – 9-tas (3:46.92 min.). Aukso medalio laimėtojas – Clint Robinson (Australija) 3:37.26 min.

BŪRIAVIMAS

Būriavime, vienintėliai Lietuvos atstovai buvo **Raimondas Siugždinis ir Vladas Balčiūnas** su 470

Nemanunio bažnyčia Lietuvoje. Ant bažnyčios laiptų stovi H. Macijauskas, buvęs tos bažnyčios parapijietis.

APTARĖ PADĖTĮ BOSNIJOJE

Dvi dienas trukusiame pasitarime Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje dėl kritinės padėties Bosnijoje ir Hercegovinoje Lietuvos delegacija parėmė reikalavimus siekti greito ir teisingo krizės sprendimo.

Islaminų šalių konferencijos iniciatyva, pirmą kartą Generalinėje Asamblėjoje nuskambėjo diskusijos apie buvusios Jugoslavijos respublikų likimą. Daugiau kaip 50 šalių iš visų pasaulio regionų pasmerkė besitęsiančią serbų agresiją prieš Bosnijos-Hercegovinos, suverenios JT narės, nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą. Ypatingą pasibaisėjimą delegacijoms sukėlė serbų bandymai išvartinti neserbų tautybės gyven-

tojus iš savo okupuotų teritorijų. Daugelis atstovų taip pat išreiškė savo nusistatymą nesuteikti diplomatinio pripažinimo Jugoslavijos valstybės likučiu.

Islaminų šalių konferencijos pirmininko, Turkijos iniciatyva, Asamblėja svarstė išsamų rezoliucijos projektą, kuriame smerkiami serbų bandymai padalinti Bosnijos-Hercegovinos valstybę, raginama nepripažinti jokių teritorinių užgrobių, ir reikalaujama nedelsiant išvesti visas svetas karines pajėgas iš Bosnijos teritorijos. Rezoliucijos kosponsorų sąrašą buvo Lietuva ir kitos Baltijos valstybės.

Posėdžio metu Rusijos atstovai stengėsi sušvelninti rezoliuciją Serbijos atžvilgiu, bandydami iškelti ir Kroatijos ginkluotųjų pajėgų atsakomybę už padėtį krašte. Rezoliucijos kosponsorų iniciatyva, Asamblėja atmetė Rusijos siūlomą pataisą, ir priėmė visą rezoliuciją be pakeitimų, balsuojant 136 šalims už, 1 prieš (Jugoslavija) ir 5 susilaukusių.

SAULĖLEIDŽIO SONETA

A.a. Stasio Santvaro pasakutinė poezijos knyga, išleista Vilties Draugijos, įrišta į kietus viršelius ir sukrauta Dirvos redakcijoje.

Knyga parduodama po 10.00dol. ir gaunama šiuo adresu: **DIRVA**
19807 CHEROKEE AVE.
CLEVELAND, OH. 44119

klasės jachta. Buvo vykdomos 7 lenktynės. Galutinėje klasifikacijoje, mūsiškiai užbaigė 32-je vietoje, iš 37 dalyvavusių jachtų. Aukso medalį laimėjo Ispanija (Jordi Calafat ir Francisco Sanchez). Pažymėtina, kad Estija (Tonu-Toniste ir Toomas Toniste) gavo bronzos medalį.

(Tęsinys ir pabaiga sekkančiame numeryje)

ROMAS PUKŠTYS, TRANSPAK

firmos savininkas vėl vyksta į Lietuvą rugsėjo mėn. Pinigai pervedami doleriais. Atsiskaityti iki rugsėjo 22 d.

TRANSPAK
2638 W. 69th ST.,
CHICAGO, IL. 60629.
Tel. 312-436-7772

“TORVIL” LTD.

At the same time we would like to inform you of our new catalogue TORVIL 92' You pay only \$1.20 per Kg or \$0.50 per Lb. to send a parcel to your country.*

SELF PACKED PARCELS (AIR OR BOAT)
THE MOST ATTRACTIVE LOW PRICES
\$1.80 Lb.
Plus service charge

• **Food** • **SWEETS** • **CIGARETTES** • **LIQUORS**
• **CLOTHING** • **SHOES** • **BEDDING** • **BICYCLES**
• **HARDWARE** & **APPLIANCES** • **KITCHEN SUPPLIES**
• **TOYS** & **STATIONERY** • **POTS** & **PLATES**
• **AGRICULTURAL EQUIPMENT** & **PARTS**
• **TIRES** • **CARPETS** & **FLOOR COVERINGS**

CALL TOLL FREE CANADA 1-800-661-0210
U.S.A. 1-800-972-9284 or 1-800-932-7995

CANADA Head Office: 63 Galaxy Blvd., Unit #7, Rexdale, Ontario M9W 5P1
Branch: 404 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario M6R 2M9

U.S.A. Head Office: 2136 West Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622
Branch: R&R INTERPOSTMIR 1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212.

Tel.: (416) 798-3320 Fax: (416) 798-3321
Tel.: (416) 534-3860 Fax: (416) 533-4810
Tel.: (312) 278-5258 Fax: (312) 278-0875
Tel/Fax (716) 894-9880

* This offer is valid for the catalogue orders only. Please note that this price is already included in the prices of the items.

CLEVELANDE ir apylinkėse

REIKĖS PAKEISTI VISAS ŽALIAS KORTELES IŠDUOTAS IKI 1977 METŲ

US imigracijos ir natūralizacijos tarnyba praneša apie naujus pakeitimus. Iki 1993 m. rugpjūčio mėnesio reikės pakeisti visas žalias korteles, išduotas iki 1977 metų. Tos senosios kortelės nesąžiningų ateivių legvai padaromos. Ir jų galiojimo laikas baigiasi. Tokių kortelių yra išduota apie 2 milijonai.

Daugiau informacijų apie kortelių pakeitimą ir talką jas pakeičiant galite gauti The Nationalities Service įstaigoj, kuriai vadovauja Algis Rukšėnas – 1836 Euclid Ave., telef. 781-4560

JAV LB XIII TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

1992 rugsėjo 26-27 dienomis Cleveland Hilton South (1 77 ir Rockside Road) viešbutyje įvyks JAV LB XIII Tarybos antroji sesija.

Šeštadienį ir sekmadienį posėdžiai prasidės 9 val. ryto. Paskirų Tarybos komisijų posėdžiai prasidės šeštadienį 3 val. po pietų. Tarybos komisijų pranešimai, jų diskusijų išvados, nutarimai bus svarstomi sekmadienį 9 valandą.

Clevelandiečiai, besidomį JAV LB darbais, maloniai kviečiami dalyvauti posėdžiuose.

LIETUVIŲ DIENOS CLEVELANDE

JAV LB Clevelando apylinkės ir Ohio apygardos valdybų rengiamos Lietuvos dienos įvyks spalio 3-4 dienomis Dievo Motinos parapijos patalpose.

Šios Lietuvos dienos skirsis nuo ankstyvesnių tuo, kad jos skiriamos šeimų susitikimui. Bus įvairių lietuviškų išdirbinių, lietuviškas maistas. Prašome visus pakviesti savo šeimos narius ir draugus atsilankyti į šį susitikimą.

Pradžią šeštadienį 2 val. po pietų ir sekmadienį nuo 11 val. ryto.

SPORTO SAJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

Visuotinis Š. Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos suvažiavimas įvyks 1992 m. lapkričio 7 d., Clevelande, Ohio.

LENGVOS ATLETIKOS PIRMENYBĖS

1992 m. Š. Amerikos pabaltiečių ir lietuvių lengvosios atletikos pirmenybės įvyks rugsėjo 26 ir 27 d., Cuyahoga Community College, Western Campus, Parma, Ohio. Pradžią rugsėjo 26 d. 1:30 val. p.p., rugsėjo 27 d. – 10:00 val. r. Vykdo – Clevelando LSK Žaibas.

PRAŠAU ATSLIEPTI JULIA LEE

Gyvenusią
6910 Whiting Ave.
Cleveland, Ohio 3

Pajieško

Valentinas Bagočius

Pranešti: ALID CORP

3352 Glendale Ave.

Los Angeles, CA 90039

Tel. 213 / 667-3080

PARENGIMAI

• RUGSĖJO 13 D. 1:00v. Lietuvių Kultūriniai Darželiai rengia Tautos dainiaus – Maironio paminklo atidengimo iškilmes ir ONE WORLD DAY šventę.

• SPALIO 3-4 d. JAV LB Clevelando apylinkė ir Ohio apygarda rengia Lietuvos Dienas – Lithuanian Fair Clevelando Dievo Motinos parapijos patalpose.

• SPALIO 10 d. šeštadienį 7 val. vak. Pabaltiečių Bendravimo Vakarai – Latvių salėje. Rengia Clevelando Pabaltiečių Komitetas.

• LAPKRIČIO 15 d. Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis 11:30 iki 3:30v.

• LAPKRIČIO 21 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

• GRUODŽIO 31 d. Lietuvių Namai ruošia Naujų Metų sutikimą 6:30 v.v.

BANKŲ STAIGMENOS

Resolution Trust Corp. perėmė savo žinion Trans-Ohio Savings banką, kuris jau ilgą laiką grūmėsi su rizikingomis skolomis. Trans Ohio laike devynių mėnesių – kovo 31 dienai turėjo \$131.3 milijonų nuostolių. Santaupos TransOhio sąskaitose ir toliau yra apdraustos iki \$100,000 visose to banko (60) skyriuose, daugiausia Clevelando ir Akrono aplinkoje.

Tuo tarpu Women's Federal Savings bankas per pirmą š.m. pusmetį turėjo \$6.1 milijoną pajamų. Pernai tuo pačiu laiku buvo \$3.1 milijonai pajamų. Šio banko pirmininkas Lawrence F. Guzowski sako, kad sumažėję paskolų procentai eina jiems į naudą.

NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel:(216)932-6100 Fax:(216)932-5236

KELIONĖMS Į LIETUVĄ IR Į KITAS PASAULIO ŠALIS

SKAMBINKITE
RITAI STAŠKUTEI
932-6100

NORINTIEJI DALYVAUTI RINKIMUOSE

Ambasada Washingtono praneša lietuvių visuomenei, kad registracija užsienyje gyvenantiems Lietuvos piliečiams, kurie nori dalyvauti spalio mėn. Seimo rinkimuose, užsibaigė rugsėjo mėn. 8 d. Tie Amerikoje gyvenantys lietuviai, kurie neužsiregistravo iki to laiko negalės balsuoti Seimo rinkimuose.

Kadangi paskutinėmis dienomis Lietuvos diplomatinėse įstaigose užsiregistruojančių tarpe buvo daug nespėjusių susitvarkyti visų dokumentų, reikalingų Piliečio pažymėjimui gauti, Lietuvos įstaigos tiems asmenims pratęsia terminą Piliečio pažymėjimui įsigyti iki š.m. spalio mėn. 1 d.

Rinkimams užsiregistruoti, bet piliečio pažymėjimo neįsigiję asmenys vienai iš Lietuvos diplomatinė įstaigų JAV-ose iki spalio mėn. 1 d. (pašto atžyma) turi būti pateikę:

- 1) pareiškimą pilietybei atstatyti;
- 2) kopijas dokumentų, kurie rodo, kad asmuo iki okupacijos pradžios buvo Lietuvos pilietis. (Jei asmuo gimęs ne Lietuvoje, bet gimdamas kitoje valstybėje neįgijo tos valstybės pilietybės – dokumentai, kurie rodo, kad bent vienas iš tėvų buvo Lietuvos pilietis.)
- 3) dvi 2,5 x 3,5 dydžio fotonuotraukas;
- 4) \$20 pažymėjimo mokesčių.

Asmenys, kurie užsiregistravo Seimo rinkimams, bet iki spalio mėn. 1 d. (pašto atžyma) nepateiks visų čia išvardintų dokumentų, bus išbraukti iš rinkėjų sąrašo ir Seimo rinkimuose negalės dalyvauti.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PATS METAS KALĖDINIAMS SIUNTINIAMS Į LIETUVĄ PER

atlanta IMPORT EXPORT

INTERNATIONAL PARCEL SERVICE TO EASTERN EUROPE

58 CENTAI UŽ SVARĄ SIUNTINIAMS VIRŠ 100 SV.
68 CENTAI UŽ SVARĄ LENGVESNIEMS SIUNTINIAMS

MES SIUNČIAME VISKĄ, NAUJĄ IR NAUDOTĄ, SU PRISTATYMU Į NAMUS BE JOKIO MUITO, APDRAUDŽIAME PAKUOJAME, PAIMAME IŠ NAMU.

KONTEINERIS IŠSIUNČIAMAS RUGSĖJO 26 D.

ATVEŽKITE ARBA ATSIŲSKITE UPS

639 E. 185TH STREET

EUCLID, OH 44119

(216) 481-0011

atlanta IMPORT EXPORT 100

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

481-6677

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

ROMO UBARTO DOVANA LIETUVAI

Br. Keturakis

Saulės atšvaistoje blyks telėjo disko skridimo kelias ir atžyma rodė pergale Lietuvos sūnaus, kai Himno garsai skrodė pasaulio erdves ir Trispalvė plevesavo, tada tauta pajuto savo didybę, šluostė džiaugsmo ašaras dėkodama už nuopelnus sportininko kilnaus.

Okupuotame Lietuvos laikotarpyje prasiskverbė keletas taurios tautinės dvasios sporto asmenybių, kurios sugebėjo prasilaužti per naikinančias užtvaras ir slapta brandino mintį, kad sulauksime dienos, kai savo pergales ir aukštus rezultatus žymėsime Lietuvos vardu.

XXV-ji Barcelonos Olimpiados Žaidimai Lietuvai yra ypatingos istorinės reikšmės, nes pirmą kartą i tuščią lentelę (tabula nullo) įrašome aukso medalį disko metime – tabula inscripta (lentelė kurioje yra įrašyta). Tai ilgametis pasaulinės klasės metikas Romas Ubartas, yra šio atsieikimo dalyvis.

Keletas svarbesnių kilimo laikotarpių.

1981 m. Sportas IV. 23. yra tokia žinutė: V.V.P.I. studentas R. Ubartas pasiekia naują Lietuvos rekordą disko metime – 65,62m. Buvo Vytauto Jaro – 62,62m.

Nuo to meto ligi šių dienų, jo vardas ir kasmetiniai rezultatai, su mažais poslinkiais, buvo pasaulio iškiliųjų tarpe. Aukščiausia pakopa 1988 m. kai Smalininkuose žymi 70,06m. Šis rezultatas ir nūdien yra Lie-

tuvos rekordas, nes vos keletas diskinių yra pasaulyje, kurie permetė 70 m ribą.

1986 pavasarinio sezono metu atsiekti rezultatai rodė R.U. iškilumą Europoje. Dalyvauja Sov. S-gos rinktinėje ir Europos lengv. atletikos p-bėse laimi meistrinio vardą ir aukso medalį, rezultatu – 67,08 m. III-ji vieta tenka mūsiškiui Vaclovui Kidykui – 66,32 m. Tai gražiausia pergale dviejų vyrų Lietuvos garbei (nors be jos vardo) ligšiolinėje Europos lengv. atl. istorijoje.

1988 m. Seoul'o Olimpiados žaidimuose II-ji vieta ir sidabro medalis – 67,48 m.

1986m. ir 1980 m. Goodwill – Geros Valios Žaidimuose laimi pirmas vietas (67,14 ir 67,12 m). Šie Žaidimai savo apimtimi – rungtynine programa, po 0.2-mrs ir Pan Amerikos, yra didžiausi pasaulio renginiai ir itin stipria varžovų jėga.

1990 m. rezultatu 68,94 m. pirmavo pasaulyje. Šie, 1992 m. nušvito Lietuvai jo istorine pergale Barcelonos Olimpiados Žaidimuose, kai rezultatu 65,12 m laimi aukso medalį Lietuvos vardu. Tai pirmasis sportininkas ir tokia garbinga pergale pradėjo lietuvių tautai rašyti Olimpinių Žaidimų istoriją.

Romas Ubartas yra kilniausio ir tauriausio sportininko pavyzdys viso Krašto ir visų gyvenimo sričių vadovams, jis nariams, o ypač sportinei šeimai, kuriai dar daug trūksta ligi tinkamo ir lietuviui prideramo, tautinio ir organizacinio lygio.

ALT Sąjungos surengtame Tautos šventės minėjime rugsėjo 6 d. Chicagoje žuvusiems už laisvę pagerbti aukurą uždega gen. konsulas Vytautas Čekanauskas. Iš k.: dr. Laima Šimulienė, Konsulas ir Alė Briedienė. Ir. Kriauciūnienės nuotr.

VYTAUTO LAIKŲ DVASIA GYVA Tautos šventės minėjimas Chicagoje

(Atkelta iš 1 psl.)

Po iškilnių sodelyje į Jaunimo centro didžiąją salę susirinkus apie 300 žmonių, kurių tarpe buvo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Br. Nainys, Alto cv pirm. G. Lazauskas, Tautinės s-gos vadovybė, gražus būrys Korp! Neolithuania filisterių, įvyko minėjimo akademija, kurią nuostabiai gražia lietuvių kalba bei ryškia tarsena (tai tėvų ir lit. mokyklų nuopelnas) pravedė JAV gimusi Jolita Kriauciūnaitė, pagrindinę kalbą pasakyti pakviesdama svečią Lietuvos gen. konsulą V. Čekanauską. Jo kalba, užtrukusi gal tik 20 minučių, buvo tikrai ir aktuali, ir įdomi.

Gen. konsulas pradžioje priminė, kad prieš metus įvairios pasaulio valstybės tiesiog lektyniavo patvirtinti jau 1990 m. kovo 11 pa-

Visagalio Globa ir tautos pagarba telydi R. Ubartą tolimesnėse varžybose Tėvynės Lietuvos vardui ginti!

skelbtą valstybės atkūrimo aktą, dėl kurio vėliau Lietuva apmokėjo ekonomine blokada ir net krauju. Tačiau, kaip pabrėžė gen. konsulas, "per pusę šimtmečio alinama Lietuva tvirtai laikėsi savo principų ir laimėjo. Lietuva pagaliau pati yra savo ateities kūrėja. Tai pradžia ilgo ir daug pasiaukojimo reikalaujančio darbo".

Priminęs istorinę tiesą, kad Lietuvos valstybės sąvoka yra sena, siekianti Vytauto laikus, paskaitininkas, cituodamas prof. Gudavičiaus žodžius, kad jei nebūtų Vytauto, nebūtų ir Lietuvos, kiek plačiau sustojo ties Tautos švente, kuri buvo pradėta švęsti Lietuvoje 1930 metais minint Vytauto Didžiojo mirties 500 metų sukaktį. Rugsėjo aštuntoji kartu yra ir lietuvių valstybingumo diena.

Toliau gen. konsulas panagrinėjo temą: kaip toli arti yra šių dienų Lietuva nuo Vytauto Lietuvos ir jos siekimų. Po įvairių statistinių ir kitokių išvedžiojimų priėjęs tokią išvadą: dar daug reiks pastatyti tiltų, kol visi – MES ir JIE – tapsime vienos tos pačios Lietuvos vaikai. Paskaita, kurią "Dirva" numato ištiesai paskelbti, baigė žodžiais: "Vytauto laikų dvasia yra

gyva Lietuvoje, gyva ir išėjimoje. Bendromis jėgomis atstatysime tą gražų lietuvišką rūmą, kuriame bus miela ir smagu gyventi visiems".

Tuo ir baigėsi oficialioji minėjimo dalis, pradėta JAV ir Lietuvos himnais. Meninėje dalyje nekarta Chicagos Lietuvių operoje solo partijas atlikusi lyrinis sopranas Audronė Gaižiūnienė padainavo šiuos lietuvių kompozitorių kūrinius: liaudies dainą "Padirbk, bro leli, man dalgelį" harmonizuotą Paketūro, "Ryto dukra" muzika Barkausko, "Mėlynasis Nemunėlis" muzika Salazaro, "Gimtinių dangus" muzika Makačino. Po jos vienuolikmetis smuikininkas Valdas Vasaitis atliko Vivaldi "Koncertą smuikui" ir dar du kūrinius, akompanuojant jo tėvui, Chicagos Lietuvių operos dirigentui Alvydui Vasaičiui, kuris taip pat akompanavo ir solistei Audronei Gaižiūnienei.

Meninė programa, tiek solistės, tiek jaunojo smuikininko atlikta, buvo tikrai įspūdinga, iš smuikininko pusės jaunystė ir ateities viltimis alsuojanti, ir publika labai entuziastingai abu jos atlikėjus pasitiko bei padėjo, o minėjimo rengėjai juos labai vertai gėlėmis apdovanojo.

Žodžiu, pati Tautos šventė Chicagoje, kurios minėjimo pagrindinė našta krito ant ALT s-gos cv vicepirmininko St. Briedžio pečių, paminėta įspūdingai su dera nuotaika bei rimtimi, visas susidariusias išlaidas padengiant pačiai Amerikos Lietuvių Tautinei sąjungai ar bevardžiui mecenatui, nes už įėjimą nebuvo renkamos jokios aukos.

Po minėjimo Jaunimo centro kavinėje buvo suruošti cepelinų pietūs, kur visuo menei buvo proga pasidailinti gyvais išpūdziais ką tik pasibaigusio minėjimo, su nišiomis, aukuro uždegimu ir akademine dalimi teatruokusio tik tris valandas. Padėka už tai jo rengėjams ir atlikėjams.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Lietuvos olimpiečiai, rugpjūčio mėn. 10 d. grįžę iš Barcelonos, pasitinkami Vilniaus areodrome. Su laurų vainiku stovi aukso medalio laimėtojas Romas Ubartas. V. Kapočiaus nuotr.

Brangiam sūnui

A.A.

ALGIUI DAUTUI

taip staigiai mirus, skausmo prislėgtą mūsų sesę JADVGA DAUTIENĘ ir visą jos šeimą nuoširdžiai užjaučiame

Vyr. Sk. Židins